27ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 7338 13 ՅՈՒՆԻՍ 1910 ԿԻՐԱԿԻ 26 Juin 1910 27me Année N. 7338

ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ
ԵՐ. ՍՐՄԱՔԷՇԽԱՆԼԵԱՆ

Գրութիւնք եւ չեն տրուիր

Բաժանորդագրութեան պայմանները տեսնել Դրդ էջը

Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

10 ՓԱՐԱՅ

Արեւելք

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ

10 PARAS

آره‌ولك
ارمنجه یومی و سیاسی
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درعلیه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur Propriétaire
Karekin Boyadjian
Cons/ple Galata

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԸ ՄԵՐ ՄԷՋ

Գեղարուեստը որ դարերէ ի վեր արդէն դերազանց կարեւորութիւն ստացած է արեւմտեան գրեթէ բոլոր ազգերուն մէջ և տարածուած է ամէնէն մեծ քաղաքին, ինչպէս և ամէնայեռուն գիւղին մէջ, ու կերպով մը այդ երկիրներու բնակիչներուն համար —եթէ կարելի է այսպէս ըսել— կեանքի գոյութեան անհրաժեշտ եղող տարր մը նկատուած է, մեր մէջ՝ ընդհակառակը՝ դեռ այս յառաջդիմութեան շրջանին մէջ ալ չքաշալերուելէն զատ, անոր հետեւողները կ'անտեսուին, կ'արհամարհուին։ Ասոր պատճառը պէտք է փնտռել անուշա որչափ մեր ճաշակներուն և զգացումներուն նուազ ազնուացած ըլլալուն, նոյնչափ և այն բանին մէջ որ մենք վարժուած չենք դեռ դրամ տալ, զոհողութիւններ ընել արուեստի համար զոր մշակել կարելի չէ հարկաւ առանց պերճանքի և նոյնիսկ շռայլութեան։ Մենք սկիզբէն ի վեր դրամասէր եղած ու գործնական ձգտումներով օժտուած ազգ մը ըլլալով՝ հետեւած ենք այն արհեստներուն գլխաւորաբար, որոնք կրցած են առաւել կամ նուազ չափով նպաստել մեր տնտեսական զարգացմանը։ Ասը ըսել չէ սակայն թէ մեր ազգին մէջ գեղարուեստը բնաւ մշակուած չէ և թէ անոր մասին ունեցած մեր ըմբռնումը մնացած է նախնական վիճակի մէջ։ Ո՛չ. վասն զի անուրանալի է թէ մենք արուեստի մասին ալ լաւ ընդունակութիւններով օժտուած ազգ մըն ենք, միայն ինչ որ պիտի ուզէի մատնանշել հոս, անոր մասին մեր ունեցած անտարբերութիւնն է։

Կարելի՞ է միթէ մի առ մի թուել այն հայ տաղանդները որոնք հոս մեր քթին տակ կ'աճին, բայց մենք աչքեր չունինք զանոնք տեսնելու համար։ Մեղի համար ագէտ, կոպիտ, անաղնիւ այլ հարուստ մարդ մը շատ աւելի յարգ ունի, քան երիտասարդ արուեստագէտը՝ որ իր արուեստին հմայքներովը ճաշակներ կը նրբացնէ ու զգացումներ կ'ազնուացնէ։ Ու հակառակ անոր որ արուեստի մշակութեան համար մեր միջավայրը յարմար դետին մը չէ, ուր անոնք կարենան քաշալերուիլ, ասով մէկտեղ ամէն տեսակ արուեստի ներկայացուցիչներ բաւական բազմաթիւ են մեր մէջ ու հետզհետէ ալ բազմանալու վրայ։ Բայց ցաւալին հոն է որ այն սակաւաթիւ հայ արուեստագէտները որոնք ցարդ իրենց արուեստին մէջ որոշ բարձրութեան մը հասած են արդէն, անընչմար կը մնան մեր հասարակութեան մէջ ու կը մոռցուին։ Ասոնց մէջ ո՞ր մէկը յիշենք։ Մաքսուտե՞նը, այն նշանաւոր դերասանը՝ զոր երկու տարի առաջ Սառա Պեռնարի խումբին մէջ վայելեցինք. բայց. իբրեւ Հայու, ի՞նչ ըրինք անոր։ Իր հայրենիքին մէջ, ուր եկաւ ան, ի՞նչ քաջալերութիւն դուաւ, անտարբերութիւն միայն և ուրիշ ոչինչ։ Այսօր Բարիզի մէջ հռչակ հանած նկարիչ մը ունինք, Բուանդ-սէրի մեծատաղանդ վարպետը, Լոկա Շահինը. բայց ի՞նչ ըրած ունինք ասոր, ի՞նչ գիտենք իր վրայ.— ոչի՛նչ։ Ադամեան նկարիչը Բարիզի մէջ և Մախոխեանը Գերմանիոյ մէջ, որոնք ձեռքէ ձեռք կը պտըցուին իբրեւ հազուագիւտ արուեստագէտներ, նոյն անտարբերութեան առարկան են դարձեալ։ Մախոխեան դեռ վերջերս էր որ մեծ յաջողութիւն մը ունեցաւ որուն սակայն մեր մամուլը արձագանգ անգամ չեղաւ։ Արուեստի գրժուարահաճ կեդրոններու մէջ, ինչպէս են Եւրոպայի երկիրները, մեր այդ արուեստագէտներուն գործերը ձեռքէ ձեռք կը խլուին, կը փնտռուին, մեծ դիներով կը վարձատրուին, իսկ մեր ամէնէն հարուստը անդամ որ ամէն մեզքիս վրայ արուեստասէր մարդու յատկանութիւններ ալ կ'ունենայ յանձախ, կուտ մը անդամ չի տար։ Պիտի ըսուի սակայն թէ այդ հռչակաւոր արուեստագէտները, որոնք մեծ յաջողութիւններ ձեռք կը բերեն իրենց արուեստին մէջ, հոս մեր երկրին մէջ չէ որ կը գործեն. բայց թող դան հոս՝ մեր մէջ ի գործ դնել իրենց արուեստը ու այն ատեն կը տեսնենք։ Ասանկ դիտողութեան մը պատասխանը շատ պարզ է, վասն զի մեր մէջ գործողներ ալ դանուած են, աչխատած յոգնած, բայց ի վերջոյ պէտք եղած քաջալերութիւնը դտած չըլլալով հարկադրուած են վերադառնալ հոն, ուրկէ եկած էին։

Սահմանադրութենէն ետքը, Պոլիս եկաւ նկարիչ Գ. Արամ Պագալեանը որ, ամէն բանէ առաջ, տաղանդաւոր արուեստագէտ մըն է։ Մօտ երկու տարի վերջը, ցաւելով կ'ըսէ թէ ինքը իր հայրենիքը՝ ազգակիցներուն օգտակար ըլլալու փափաքով եկած է, բայց դժբաղդաբար ցարդ անծանօթ մնացած է ու՝ ինչպէս միշտ՝ քաջալերութիւնը օտարներէն է որ կուգայ։ Գ. Պագալեան տաղանդաւոր արուեստագէտ մըն է. համոզուելու համար առոր, կը բաւէ անգամ մը գէթ այցելել իր աշխատանոցը. ինք կանուխէն զգացած է արուեստին հուրը —ինչպէս կ'ըսեն— ու գեղարուեստից վարժարանին ընթացքը աւարտելէ ետքը, դացած է Ֆրանսա ուր աշխատած է Académie Julian ի նշանաւոր աշխատանոցին մէջ, որուն ընթացքն ալ աւարտելէն ետքը, մնած է նոյն քաղաքին Ecole Nationale et Spéciale des Beaux-Arts և հետեւած Ժէռօմի դասերուն։ 1903ին Ժէռօմ մեռնելով՝ Գ. Պաքալեան կը հետեւի Կ. Ֆէռէի դասերուն և 1905ին կը մեկնի նոյն վարժարանէն, փոխուն վկայագրով։ Իր քանի մը գործերը 200 նկարներու մէջ 10–14դ գլասէ եղած են, ինչ որ պզտիկ յաջողութիւն մը չէ օտար արուեստագէտի մը համար, Ֆրանսայի ամէնէն մեծ նկարչական վարժարանին մէջ։ Գ. Պագալեան այս վիճակին մէջ Պոլիս դառնալու պատճառ մը չունէր երբեք. բայց եկած է ան իր տաղանդը իր ազգակիցներուն ի սպաս դնելու և անոնց օգտակար ըլլալու։ Սակայն ցարդ անծանօթ կը մնայ մեզի, հետեւապէս միտք ունի մեկնելու Եւրոպա, քանի որ, կը խորհի միշտ, Եւրոպացիներէն է որ պիտի դայ գնահատութիւն ու քաջալերութիւն։

Պերճախօս չէ՞ այս օրինակը։

ՀՐ. Ն. ԹՕՐՈՍԵԱՆ

ԲԱՐԵԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՔԵԼՈՒՀԻ

ՄԻՍՍ ԳՕՐԻՆ ՇԱՔԲԷԳԻ
ԱՆՄԱՀ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ ՅԱՐԳԱՆՔ

Կ'արժէ անդրադառնալ այն կորուստին զոր կ'ընենք Միս Շաքբէգի մահով, ինչպէս գուժեց Արեւելք, ամերիկեան Թերթերէ արտատպելով։ Այդ գոյժին հետ և անկէ առաջ քանիցս գրուած է հայ մամուլին մէջ այն առաքինի ու բարեգործ ձեռնարկներուն առթիւ զորս կատարեց Եդէսիոյ մէջ այս պատուական, այս անզուգական Օրիորդը՝ աղեղալի տարիներէն ի վեր։ Միս Շաքբէգ բարեգործութեան եւ անձնուիրութեան օքանչելի տիպար մը հանդիսացաւ, գերազանցապէս մարդասիրական ծառայութիւններով որոնց յիշատակը անջինջ պիտի մնայ Եդեսիոյ քոլոր ազգաբնակութեանց և մասնաւորապէս հայ տարրին մէջ։

Այս պարագաները իրապէս երեսասպարտ կը թողուն զմեզ և արժան է որ ազգային ո՛ր և է ցոյց մը, կրօնական թէ աշխարհիկ ձեւի մը տակ, կատարուի հանգուցեալ բարեբարուհիին յիշատակին. կարելի է, օրինակի համար, հոգեհանգիստի պաշտօն մը կատարել, ինչպէս եղաւ Անգլիոյ հանգուցեալ Եռուսարտ Թագաւորին հոգւոյն համար, հրաւիրելով ամերիկեան դեսպանն ալ, և կամ պատրիարքական կոնդակով մը արտայայտել ազգային երախտագիտութիւնը Ամերիկեան Հանրապետութեան նախագահին միջոցաւ, Միսս Շաքբէգի ընտանիքին և կամ ուրիշ հանրային ձեւով մը զոր ազգ. Վարչութիւնը պատչաճ դատէ։

Հայ մատուռականութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք այս պարտականութիւնը կատարելու գործին վրայ որ ազգային զգացումներու համաձայն է ապահովաբար։

Ս. ԴԱՒԹԵԱՆ

ԲԵՐԹՈՒԱԾՆԵՐ

ՋԻՍ ԷԼ ՏԱՐ

Մտակ ադբեր, դաշտեն կուգաս,
Դաշտից խաբար մը ունի՞ս.
Ասա՛, լաւ՝, դու չի տեսա՞ր
Իմ Կարօխս, իմ լաեիս։

Մտակ ադբեր, արտեն կուգաս,
Թեւուքիկուն ի յարդ եղած.
Սիրածս Կարօն, պաշտածս Կարօն
Ո՞րտեղ թողեր ու կուգաս։

Հնձուոր հոստալ, պոյիդ մեռնիմ,
Իմ Կարօխս ինչ լուր կայ.
Ո՞ւրտեղ մնաց են իմ Կարօն.
Եարա՛բ, արդեօք ո՞րտեղ կայ։

Զէյրան կռունկ, ձեռնիդ զուրտան,
Տեսա՞ր արդեօք Կարօխս.
Սարեն կուգաս, ձորեն կուգաս,
Հոն չի զտա՞ր Կարօխս։

Հալլոր ադբեր, ոտիդ մատաղ,
Ո՞ւրտեղ փնտռեմ իմ Կարօն.
Ձար մի արա՛, խօսք մը ասա՛,
Ասա՛, ո՞ւր կայ իմ Կարօն։

Տեսայ, ֆուրիկ, կարին Կարօն,
Փռուած մնար անկենդան.
Սեւ Նիփրովի սարի կողին
Թնկած մնար անկենդան։

Ջար ֆրդերի հրացանեն
Գուլեն կապարը դուրս բռաւ.
Կարին Կարօն են զնգակեն
Արիւնթաթխ վար ինկաւ։

Էն սեգ սարի մեկ լանջին տակ,
Փոս մը բացի արցունքի.
Կարին Կարօն մի քարի տակ
Արցունքներովս թաղեցի։

Ա՛խ իմ Կարօն, վախ իմ Կարօն,
Սեւ հողին տակ պառկած կայ.
Էն սեւ հողը, էն սեւ տուփան
Իրեն ընկեր գրկած կայ։

Էն, սեւ Ֆալաք, տուփան Ֆալաք.
Զա՛րկ սեւ գլխս գէս էլ տար,
Զուլում աշխարհ, խաղաղ Ֆալաք.
Սիպտակ մազերս հողին տար։

ՀՍԱՅԵԱԿ ԱՄԻՐԵԱՆ

ԵՐԳԻՉՈՒԱԾՆԵՐ

ԱՆՈՐԻՆԱԿ ՅԱՌԱՋԴԻՄՈՒԹԻՒՆ Մը

Այն գլխի պտոյտ առող հոկայական վազքին մէջ որով Թուրքիոյ զանազան ցեղերը բաշարձակ կը սուրան երկաւ ապրիէ ի վեր՝ յառաջդիմութեան կրկէսին մէջ, ան ի բերան ձգելով հանդիսատես Եւրոպան ու Ամերիկան, ապահովաբար մեր քիւրտ եղբայրներն են որ բաչանին սոթթած կը գլեն կ'անցնին միւս բոլոր ցեղերը, առաջնութեան դափնին խլելով։

Ո՞վ կը յուսար որ մեր քիւրտ եղբայրները, որոնք մինչեւ հիմա ճանչցուած էին իբրեւ ագէտ, անքաղաքակրթ և ապարտու ցեղ մը, յանկարծ երկու տարուան կարճ միջոցի մը մէջ, կը դառնան կ'ըլլան քաղաքակրթ ազգի մը ընտրելագոյն մասը։ Անգլիացիի մը չափ գիտակից, Ֆրանսացիի մը չափ դիւրաբորբոք և Իտալացիի մը չափ հայրենասէր։

Եւ սակայն ա՛յս է իրողութիւնը, որ քան ալ զարմանարաշ թուի։

Եթէ կը կասկածիք կարդացէ՛ք թերթերը։

Ցայտնի է որ հելլէնական ապստամբներու դէմ եղած պոյքոթին գլխաւոր կազմակերպիչներն ու գործադրիչներն են մաքսատուններու մեր քիւրտ բեռնակիր եղբայրները, որոնք երբեմն գրեթէ չափազանցութեան հասնող եռանդով մը, առևարական պայքարը կը մղեն Ցունաստանի դէմ, ի վնաս իրենց անձնական շահուն, որպէս զի կրետական հարցը լուծուի Թուրքիոյ նպաստաւոր եղանակով։

Կառավարութիւնը՝ ի հարկէ՝ հակառակ է պոյքոթի և դայն անչուշտ իրաւացի կերպով կը նկատէ իբրեւ տկար միջոց մը քաղաքական կենդանութիւնները հարթելու, մանաւանդ օսմանեան պետութեան պէս մեծ տէրութեան մը համար։ Սակայն ինչպէ՞ս սանձ դնել Քիւրտերու փրփրելու հայրենասիրութեանը, ինչպէ՞ս հանդարտցնել անոնց գերագրգռեալ միաքերը։

Իրա՛ւ որ անել կացութիւն։

Կարդացիք հարկաւ այս մասին Բեբայի կառավարիչ Մուհիէտտին պէյի յայտարարութիւնը։

— Կառավարութիւնը, յայտարարած է վեցերորդ շրջանակի յարգելի կառավարիչը, պոյքոթին հակառակ է, բայց սիրուած է նկատի առնել ժողովրդեան գերագրգռուած վիճակը, որ արդիւնքն է Սթէնքի մամուլին շանթահարիչ յարձակումներուն։

Մուհիէտտին պէյի կարծիքով, պոյքոթին միակ պատճառը պէտք է փնտռել հելլէնական գրգռումներուն մէջ։

Ահա՛ ճշմարտութիւնը։

Եւ որովհետեւ ժողովրդեան գերագրգռուած մասը գլխաւորապէս մաքսատան քիւրտ բեռնակիրներն են, ան յայտնի կ'երևայ որ այդ չարաճճի Քիւրտերը աղատութեան երկու տարուան միջոցը պտրպտ չեն անցուցած՝ և նախ սորված են դրացի ազգութիւններու լեզուն, յունարէն, պուլկարերէն, սերպերէն, ռումաներէն և գուցէ ռուսերէն ու գերմաներէն ալ։

Ու հիմա այդ ճշմարիտ հայրենասէր օսմանցիները, իրկունը, մութը կոխելուն պէս, կը հաւաքուին իրենց խաներու անկիւնները եւ մէկիկ մէկիկ կը կարդան Ասպիտան, Սֆրիբբ, Ասֆրոբոլիսը, Փոլիան եւ ուրիշ այս կարգի աթենական ձաղրաուքներ։

Քաղաքական գիտակցութիւնը անչուշտ աղէկ բան մըն է մեզի պէս սահմանադրական ազգի մը համար, բայց, ըստ իս, չափազանցութեան տանելու չէ։ Ընթերցասիրութիւնն ալ անչուշտ չեմ դատապարտեր, բայց տիեզերական մամուլին ամէն գրածներուն ալ ականջ կախելը խելք չէ։ Ո՞ւր կ'երթայ մեր վիճակը եթէ վաղը մեր քիւրտ եղբայրները Թալմզոն մէջ Թուրքիոյ հակառակ խմբագրական մը կարդալով՝ ցոյցեր կազմակերպեն Անգլիոյ դէմ, միւս օր Ֆիկարօի մէկ գրածին համար պոյքոթ հրատարակեն Ֆրանսական ապրանքներու դէմ, կամ Նովօյէ Վէրմիլիի մէջ տեսնուած յօդուածի մը համար քանի մը Ռուս ծեծեն։

Մվ քիւրտ եղբայրներ, թերթերու ընթերցումը երբ որոշ ահմանէ մը անդին կ'անցնի, վնասակար ազդեցութիւն կը պատճառէ. ստամոքսի խանգարում՝ և ի վերջոյ՝ մտային խանգարում յառաջ կը բերէ։

Աթենական թերթերը կրնան իրենց լեզուն աւելի աւրել և եթէ դուք ալ նոյն համեմատութեամբ «գերագրգռուիք», այն ատեն պոյքոթը կը փոխուի խանութներու վրայ յարձակումի, ինչպէս եղած է Իզմիրի, Ռոստոմոյի և նոյն իսկ Պոլսոյ մէջ, և որ կրնայ եղծանիլ թալանի ու աւարառութեան, ու այն ատեն, մվ քիւրտ եղբարներ, ձեր նորատաց գիտակից հայրենասիրութիւնն հապը կը կլլէ և երեւան կուգայ ձեր նախկին ունակութիւնը իր բոլոր արհաւիրքներով։

Ուրեմն, սիրելի քիւրտ եղբայրներ, վազ անցէ՛ք եւրոպական թերթերու ընթերցումէն և եթէ նոյն իսկ այդ տեսակ թերթեր ձեռքերնիդ անցնի, գոնացէ՛ք անոնց մէջ փաթթելով ձեր ձերմակեղէնները, եթէ այս ապտակափառ անուշը կարելի է առլ ձեր ներքնազգեստներուն։

Ասով աւելի իրական ծառայութիւն մը մատուցած կ'ըլլաք ձեր հայրենիքին որ մերն է միանգամայն։

* * *

Բայց ո՛չ, սիրելի քիւրտ եղբայրներ, ձեզ պարզապէս կը զրպարտեն կարծեմ երբ կ'ըսեն թէ Սթէնքի թերթերուն ընթերցումէն գրգռուած՝ պոյքոթի ձեռնարկած էք։ Ես կը կասկածիմ ձեր հելլենագիտութեան վրայ. Իլիականէն աւելի Բէօր Օղլուն կ'ըմբռնէք դուք և իրաւունք ունիք։ Կրետական խնդիրն ալ չեմ կարծեր որ պատճառ ըլլայ ձեր քունը խանգարելու, և երազուդ մէջ Թանտիայի լեռներէն աւելի Տէրսիմի լեռները կը տեսնէք ազատվարար։ Ձեր օսմանցիական հայրենասիրութիւնն ալ որչափ անարատ ըլլայ չեմ կարծեր որ հասած ըլլայ գիտակցութեան այն աստիճանին որուն մէջ տեսնել կ'ուզէ Մուհիէտտին պէյ։

Բայց ուրեմն ո՞րն է այն ազդակը որ ձեզ կը մղէ պոյքոթի և հելլէն խանութներու վրայ յարձակումի։

Այս հարցումը ո՛չ դուք ըրէք, ո՛չ ալ ես անոր պատասխանեմ։

Եւ արդ, շարունակեցէ՛ք ձեր պոյքոթը օրինաւորութեան սահմանին մէջ, և թո՛ղ քաղաքակրթ կարծուած ազգերը ամբեմաստ մատուրնին խածնեն։

ԵՐՕՑ

ԱՄԱՆԴՈՒՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԾԻ՛Ի,

ԱՅԴ ԱՆԷԾՔԻ ՎԱՅՐԷՆ ՀԵՌԱՑԻՐ

ԿԻԼԻԿԵԱՅԻ ԵՂԲՕՐՍ

Հեռո՛ւ, հեռո՛ւ, օ՛վ վայրի մնութեան ազատ բարձունքներուն խրոխտ զաւակը— Արծիւ, հեռո՛ւ։

Թող քու ապետական խիզախ հոգին չփոքձուի այդ Անէծքի վայրը ճախրել, անոր անդոնական մենութիւնը խռովել. այլեւս մա՛նը իր արհաւիրքով հոդ տիրապետած է, ու տարերային ուժեր ամէն գեղեցկութիւն խլած են, ու ահեր քեզ համար ապաստարան չունին. ա՛լ թեւաւոր մը չգար, ինչպէս երբեմն, դարձդարձիկ ոլորտներ գծել, այերի պակուցիչ վերնախաւերու մէջ՝ իրկուան արեւին դիմաց հեղ մը ցցուիլ չեշտակի, ու երանութենէն գինովցանկարծ ինքնեկ թափով մը սուրալ վար, այդ մահատանը, զով գիշերին հո՛դ օթեւանելու, և կապդուրիչ հանգիստ մը վերջ դեղածիծաղ արշալոյներու ծագումը ողջունելու լերկ ապառաժներու կատարէն։

Հեռո՛ւ, հեռո՛ւ, օդալա՛ց ապառ. թող քու սրատես աչքերդ այդ մահաբոյր, սգաստեսիլ վայրը չդիտեն, թող քու մագիլները չփակչի Անէծքի վայրին սեպ ժայռերուն, ոչ ալ հուժկու թեւերդ թափահարեն հեղձուցիչ մթնոլորտը. հոդ երկինք իր զայրոյթը թափել, հոդ լափիզող չունչ մը փչեց. ա՛լ հովիւին սրնգին ձայնը չարձագանգեր սարերու վերեւէն ու դադրած է յաւերժ՝ ոչխարներու մայիւնը. անցորդը ատկէ չանցնիր, և ոչ իսկ չունչ մը կը լսուի. օրե՛ր, օրե՛ր վերջն ալ այդ գեղեցկութիւններու գերեզմանէն ոչինչ պիտի սաղմնաւորի, ոչինչ պիտի վերապրի։

Հեռո՛ւ, հեռո՛ւ, ո՛վ ազատ բարձունքներու խրոխտ զաւակը, հեռո՛ւ։ Տես, չատ ուշ ատենն չէ՛ որ բնութիւնը քստմնեցաւ տարերային ահաւորութեամբ, մահաբեր փոթորիկները անցուց այդ վայրէն, և վայրկեանի մը մէջ ան՝ ամէն ինչ տեղն ու տեղը քար կարեց։ տե՛ս, հովիւը քարացած է՝ սրինգը իր շրթներուն, ոչխարները քարացած են՝ սրինգի մեղմօրօր նուազուն խաղերէն կարծես քնա՛ծ... որովհետեւ ժլատ ազամարդը՝ հովիւը, ա՛ւ՛ա՛ղ, խոստմնադրուժ գանձուեցաւ ու իր ձեռքը արիւնի մէջ թաթխեց։— Երաշտ օր մը, երբ օձերն իսկ բարակ լեզուներն դուրս ձգած էին տապէն և քարերը կ'այրէին, կը փչրուէին, ան ձեռքերը վերամարմ, ծնրադիր աղաչեց երկինքի՝ սարերու կողէն ջուր մը ժայթքեցնել, իր ոչխարներու պապակը անցընելու՝ խոստանալով մատաղ գառ մը ողջակիզել. բայց, ո՛վ թշուառ, տարաբախտը քու ընկերդ նեռատարեց և քաւութեան նոխազը դա՛ն ըրաւ։

Ուրեմն, սարերո՛ւ ապետ, հեռացիր, ուրիշ բաց տարածութիւններ, ուրիշ սարեր, ու հոն քու բոյնը չինէ, հո՛ն ճախրդ, հո՛ն՝ ուր գեղեցկութիւններն անմեռ են, բարձունքներն անմատչելի՝ մարդկային արուեստներուն, ուր արշալոյսը չի ծոցուրիր խուճապի գիշերէն, ծաղիկներն իրենց գլուխը կոթունին վրայ չեն ծռեր կոծող ցրտաշունչ քամիներէ, ուր սուգ ու չիւան չկայ, ցաւատանջ կուրծքերէ բոլոքի ազաղակը չարձրանար ի տես մեռնող աղաւորութիւններու։ Հեռացի՛ր, գնա՛, ազատաբա՛ղձ հոգի, այդ անէծքի վայրէն ու ցաւագինորէն պատմէ ամէնուն թէ՝ սարքարացածներուն ալ մէջէն իրաւ օր մը կեանքը մնցած է ու կուրծքերնուն տակ չունչ մը կար, սակայն հիմա անոնք, ամէ՛ն ալ, մահուան քունը կը քնանան՝ թախծանդորդ, անազդու... անոր համար որ ուխտադրուժ մը արիւն թափեց։

Հեռացի՛ր, գնա՛, Արծի՛ւ, այդ Անէծքի վայրէն։

ՋՕՀՐԱՊ-ԿԱՐՕՆ

ՈՒՐԲԵԴՈՐԾԱԿԱՆ

ՊԵՐՃԱՆԻ ՆՈՐ ԱՌԱՐԿԱՅ Մը

Ամերիկացիներուն անունն է երբեք իբր տարօրինակ մարդիկ։ Պարտպ տեղ չէ որ կ'ըսեն թէ անունը ելլալուն ակքը ելլայ։

Կը կարծէ՞ք որ մենք անոնցմէ վար կը մնանք։

Դիտէ՞ք որ աշխարհի վրայ պերճանքի առարկաներուն թիւն ու համարը չկայ։ Ամէն բանի մէջ կարելի է պերճանք մտցնել քիչ մը։ Բայց Իւսկիւտարցիներու հնարամտութիւնն ու փառասիրութիւնը պերճանքի անանկ առարկայ մը գտած է զոր գուշակել կրցողին ունեցած չունեցածս կուտամ։

Ի զուր չէ որ այդ բարձունքին վրայ թաւոր են մարդիկը. իրենց դիրքին համապատասխան է եղ՝ իրենց պերճանքի և փառասիրութեան տենչը։ Կոխուած բոլոր ճամբաներն ու արահետները արամարհող լեռան եղնիկի մը պէս, Իւսկիւտարի պատուական Հայերն ալ, պերճանքի բոլոր սովորական առարկաները քիներ հոտուրտացեր ու profané գտեր են և վերջապէս որոշեր են, պերճանքի համար ունենալ... ապտատանամ մը։

Երբ բան մը որոշեն կը գործադրեն մարդիկը. այսօր այդ աղքատախնամը Իւսկիւտարի կողը կանգնած է խրոխտ, կուրծքը տուած Զամլըճայի հովին և կանակը... հազար հատ պատկառելի ոսկիներու։

Անկէ անդի՞ն... դեռ ի՞նչ կ'ուզէք անկէ անդին։

Թաղին մէջ աղքատ կին մը կայ, անտէր անտէրունչ, չորս անչափահաս զաւակներով մէկտեղ մնացած. լրագրին մէջ յօդուած կը գրուի, անունովը, սիրտ բզկտող մանրամասնութիւններով. իրենց կը զգուի թերթը։

Բայց ի՞նչ անքաղաքավարութիւն դրօշնն ալ դրկողնն ալ. պարտնները ատանկ բանալ զատելու, կարդալու ժամանակ ունի՞ն։ Աղքատախնամը մէկտեղ լերեր են, հազար ոսկի բարա կայ, անկէ անդին դեռ ի՞նչ կ'ուզէք։

Այդ խեղճ կինը փոխանորդը մինչեւ Պրուսա կը ղրկէ, որպէսզի հոն հանգանակութիւն ընեն, քանի մը ղրշ. տան ձեռքը։ Հոստեղի հազար ոսկին... օ՛, անկիկ աղքատախնամին դրամն է, կը ծախսուի։

Անդամներէն մէկուն դիմում ալ կ'ըլլայ. կը բացատրուի որ այդ կինը, այդ պզտիկները անօթի են։

Անօթի՞... Լա՛ւ, դալ չարաք կը նայինք։

Իւսկիւտարի օդը վերջապէս չարաք մը կ'ապրեցնէ մարդը, այդ գիտակցութիւնը ունին աղքատախնամի անդամները։ Իրենց թաղին օդը չէ՞ն գիտեր մթէ։

Երկրորդ չարթուն, Սահմանադրութեան տարեդարձն է։ Առանկ հանդիսաւոր օր մը ա՛լ ժամանակն է անօթի ըլլալու։ Չէ, արդէն վախու բան չկայ, հազար ոսկին կեցած է։

Մվ խեղճ, չարչրկուած, անօթի կին, չորս զաւակներդ ժոլվէ և անոնց հանկրցուր որ անօթութեան համար լալը աւելորդ է, երբ անդին Իւսկիւտարի պերճախայլ Աղքատախնամը կանգնած է իր հազար ոսկիներու չլսցնող փոզփոզումով. հակցուր պզտիկներդդ թէ՝ պզտիկ բան չէ աղքատախնամի անդամ ըլլալ, և անանկ էֆէնտիներ իրենց պէս անչան էկներու վիճակով չեն կրնար դրպալ, չեն կրնար անհանգիստ ըլլալ։ Հակցուր իրենց թէ, երբ մարդ հազար ոսկի տէր Աղքատախնամի պերճանքով օժտուած թաղի մը մէջ կը բնակի, այլեւս անվայել է ստամոքսի անարգ խնդիրներով զբաղիլ և ազնուական ազնուական հանդիսաւոր խռովել։

Եթէ այսամէնը չպիտի կրնաս հակցունել քու պզտիկներդդ, անարտան և ապերախտ ես դուն այն փառաւոր թաղին՝ որ հազար ոսկիի չորչորուն կոթողի մը փայլը կանգնած է քու մարած աչքերդդ առջեւ։

Ու այն ատեն պէտք է կորսուիս երթաս հոնկէ։

ՓԱՇԼԱԿ

ԺԱՄԱՆԱԿԱՎՈՐ ԳՐՈՒՄՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ԳԼԽԱՎՈՐ ԳՐՈՒՄՆԵՐԸ ԵՎ ՆՐԱՆՑ ԱՌԱՋՆՈՐԴՆԵՐԸ

Ամենայն հարգանքով ներկայացնում ենք մեր ընթերցողներին ինչպես հանրապետության, այնպես էլ արտասահմանի հայ գրողների, գրականագետների, գրականության ուսումնասիրողների, գրաքննադատների, գրական ամսագրերի, թերթերի, հրատարակչությունների, գրական միությունների, գրադարանների, գրական ակումբների, գրական դասընթացների, գրական դպրոցների, գրական հանդեսների, գրական գիշերների, գրական հանդիպումների, գրական մրցանակների, գրական տոնի, գրական ամսվա, գրական տարվա, գրական դարաշրջանի, գրական ուղղությունների, գրական դպրոցների, գրական հոսանքների, գրական ավանդույթների, գրական գաղափարների, գրական հայացքների, գրական ճաշակի, գրական գեղագիտության, գրական գրագիտության, գրական գրագրության, գրական գրքերի, գրական գրքերի հրատարակչության, գրական գրքերի վաճառքի, գրական գրքերի գրադարանների, գրական գրքերի գրադարանների գրքերի, գրական գրքերի գրադարանների գրքերի գրքերի, գրական գրքերի գրադարանների գրքերի գրքերի գրքերի, գրական գրքերի գրադարանների գրքերի գրքերի գրքերի գրական գրքերի գրադարանների գրքերի գրքերի գրքերի գրական գրքերի գրադարանների գրքերի գրքերի գրքերի

ները Բլէն իգար անշուշտ, որովհետեւ ակաւին վարժուած չեն մասնաւորապես կամ մասնաւորական գործին տալ այն յարգը որուն արժանի են անոնք։ Ասանկ չէ ռուսահայոց մէջ. հոն, օրինակի համար, էն հարեւտը, Մանթաչէֆ, կ'երթայ՝ հասարակ մահկանացուի պէս՝ նստիլ դերասաններու հետ՝ թատերական գործը բարձրացնելու համար։ Ասիկա քիչ մը ամօթ կը սեպուի մեր մէջ, որովհետեւ մենք տարբեր ըմբռնումի, տարբեր բարքերու մարդ ենք։ Բայց օր պիտի գայ որ մեր հարուտն ալ պիտի երթայ նստիլ աղքատ մասնաւորականին քով, մասնելով որ ազգին յառաջացմանը համար եթէ ինք իր դրամը կը տարամարէ, միւսն ալ իր միտքը անոր ի սպաս կը դնէ։ Հրատարակչականը երկու տարիներուն մէջ այս մերձեցումին ալ պիտի կրնայ սատարել, տակաւ վերցնելով։

Փափաքելի էր նմանապէս որ, ինչպէս Փայլակ կը թելադրէր, հայ իգական սեռը աւելի մեծ թիւով ներկայ գտնուէր այս օրուան գումարումին, որ որքան հայ արական նպատակ և հայ իգական սեռը կը չհանգրգռէ ամէն կերպով. մանաւանդ որ, ամենայն հաւանականութեամբ, խմբագրական թէ վարչական մարմիններուն մէջ հայ գեղեցիկ սեռն ալ իր ներկայացուցիչները պիտի ունենայ։

ԵՐՈՒԽԱՆ

ԴԻՄՈՒՄ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ՄՕՏ

Առջի օրուան Խառն Ժողովի որոշումին համաձայն՝ երէկ Ս. Պատրիարքը ժամը 9ին մօտ վարչապետին այցելեց ընկերակցութեամբ Պարդէպ և Տաղաւարեան էֆէնդիներու։ Քիչ վերջ եկան նաեւ Զօրթալ և Արամ Հալաճեան էֆէնդիներն ալ։ Դիմաւորարար խօսքի նիւթ եղաւ ներքին հայրենական գաւառներու մէջ տիրող անապահով կացութիւնը, Մուշի մէջ վերջերս յարուցուած կարգ մը սպանութիւններ, Քիւրտերու կողմէ գրաւուած հողերու խնդիրը, Զաբանմագի պէյերու ոտնձգութիւնը եւն.։ Վարչապետը լսեց պատուիրակութեան խօսքերը և անոնց առաջարկները բարեկարգական կարգ մը անօրինութիւններու, ինչպէս նաեւ Մուշի կացութեան բարւոքման համար մէկ քանի պաշտօնական փոփոխութիւններու մասին։ Այս խօսակցութեան պահուն եկաւ անդրկան դեսպանը իր թարգմանին հետ, եւ ան ալ եկամ. նախարարը Ճավիտ պէյ։ Վարչապետը ընդունեց պատուիրակութեան գլխաւոր առաջարկները։ Ճավիտ պէյ ալ խօսեցաւ այս առաջարկներուն նպաստաւոր կերպով։ Պատուիրակութիւնը կէս ժամ հաքը հրաժեշտ առաւ վարչապետէն և մեկնեցաւ լուսադրուած տպաւորութեան մը տակ։ Ամէն պարագայնի, այս դիմումը կը յուսանք որ լաւ արդիւնք մը պիտի ունենայ և կառավարութեան բռնութիւնքը վերջ պիտի տայ այն բողոքներուն, որոնց ամէն օր կը տեղան Պատրիարքարան։

ԲՆՆՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ՄԷՋ

Կառափնաս չարաթական դաւեւանութիւնը կծու քննադատութիւններ և ծանրակշիռ յայտարարութիւններ ըրած էր Պատրիարքարանի պաշտօնեաներու մասին։ Ս. Պատրիարքը ազդուելով այս հրատարակութենէն, հրամայեց որ խիստ և անաչառ քննութիւն մը կատարուի Պատրիարքարանի բոլոր դիւաններուն մէջ և երեւան հանուին պաշտօնեաներու զեղծումը կամ օրինազանցութիւնները՝ եթէ երբեք կան։ Միեւնոյն ատեն Կառափնասի անօրէնը հրաւիրուեցաւ բերանացի կամ գրաւոր ապացոյցներ տալ իր այս հրատարակութեան մասին։ Փոխանորդաբանը երէկուընէ իսկ սկսած է այս քննութեան և պիտի արտաքսուին այն պաշտօնեաները, որոնց ապօրէն ընթացքը երեւան պիտի հանուի։

ՊԱՏՐ. ՓՈԽԱՆՈՐԴԸ

Պատր. փոխանորդ հայրը դպրեվանքի խնամակալութեան անդամ ընտրուեցաւ Տ. Գրիգորիս վրդ. Պալագեանի տեղ։

ՀԱՅՈՑ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆԻՆ ԲԱՐԻՔԻՆ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ

Հաղիւ թէ Հրատարակչականին հիմերը դրուած, Բարիզէն ուրախալի լուր մը կուգայ։ Հայ և հայագէտ ֆրանսացի գրողներ գումարում մը ունենալով՝ Հրատարակչականին կանոնագիրը քննած և իրենց դիտողութիւնները ղրած են Պոլիս։ Այս մասնաճիւղին կ'անդամակցին ի մէջ այլոց Շերվանզատէ, Տիկին Զապել Եսայեան, Երուանդ Մէխիտեան, Մաքս Մաքլէր, Լեւոն Լարենց։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Տնտեսական խորհուրդը իր վերջին նիստին մէջ զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով։

1. — Նպաստից Ցանձնաժողովը և Պալաթի, Ենի-Գաբուի Թաղ. Խորհուրդները, ինչպէս նաեւ Տիկնանց Ընկերութիւնը մասնաւոր ըլլալով իրենց մասնակցութեան հաշիւները, Խորհուրդը յանձնեց զանոնք կեդրոնական համարակալութեան՝ վերաքննութեան համար։

2. — Սկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցիի Թաղ. Խորհուրդը եկեղեցւոյ սեպհական մէկ քանի վագի կալուածներու անհասութիւաբեր վիճակը պարզելով արտօնութիւն խնդրած էր զանոնք վաճառելու և արդիւնքով հաստատեր կալուած մը գնելու։ Խորհուրդը կատարելով պէտք եղած ճարտարապետական քննութիւնը, համամիտ գտնուեցաւ Թաղ. Խորհուրդի տեսութիւններուն և արտօնեց զինքը վաճառելու նոյն կալուածները աճուրդի եղանակով։

3. — Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը գիրով մը կը յայտնէր թէ՝ հաստատութեան վերաբերեալ կարգ մը խնդիրներու մասին օրինական միջոցներու դիմելու համար Հոգաբարձութեան տեսնպետին անուան պաշտօնական վկայագրի պէտք ունի, միւս կողմէ Հոգաբարձութիւնը կը խնդրէր արտօնել զինքը ուղղակի յարաբերութեան մտնելու դրամատուներու հետ դրամական գործողութիւններու համար, Խորհուրդը որոշեց առաջարկել Ս. Պատրիարք Հօր, որ որուն յանուն տեսնպետին խնդրուած վկայագիրը. իսկ գալով դրամական գործողութիւններու խնդրին, հարկ դատեց որ վարչական յատուկ հրահանգին համաձայն քան առաջնոյն Պատրիարքարանէ անցնին անոնք։

Ս. Պատրիարքը Խորհուրդին նախագահեց և կարգ մը դրամական խնդիրներու մասին խորհրդակցութիւններ կատարուեցան. այս առթիւ Ս. Պատրիարքը մասնաւոր շնորհակալութիւններ յայտնեց Խորհուրդին ջանադրութեան և ձեռք բերած արդիւնքներուն համար։

ՀԱՆԳ ԲԵՌՆԱԿԻՐՆԵՐԸ

Պատրիարքարանը ակէ առաջ դիմումը ըրած էր մաքսատան անօրէնութեան, որպէս զի վերստին ընդունուին այն Հայ բեռնակիրները, որոնք կը ծառայէին մաքսատան մէջ և որոնք հանուած էին անկէ՝ հին բէժիմի մէջ։ Այս անգամ մաքսատան անօրէնութիւնը գիրով մը կը յայտնէ Պատրիարքարան որ, եթէ տեղ բացուի պիտի ընդունուին այն Հայ բեռնակիրները, որոնք առաջ ծառայած են. սակայն չեն կրնար ընդունուիլ անոնք որ երբեք ծառայած չեն հոն կամ իրենց ազգականներէն մէկը ծառայած է։ Պատրիարքարանը այս գրութենէն տեղեկանալով որ հիմակուհիմա արտադրութիւն չկայ Հայ բեռնակիրները ընդունելու մաքսատան մէջ, որոշեց գրել Անատոլուի և Ռումելիի երկաթուղիի վարչութիւններուն և խնդրել տեղեկութիւն Հայ բեռնակիրներու։

ՊԱՏԱՍԽԱՆ-ՎԻՃԱԿԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ

Շեշլիի Հայ Տիկնանց Միութիւնը Պազար վիճակասանութիւն մը սարքած էր Առանալի Որբանոցին ի նպաստ։ Միութեան հաշուեկշիռէն կը տեսնուի որ, ծախսուած 3860 տոմսերէ գոյացած է 38600 ղրշ. Պազարի մէջ ձեռքէ կամ աճուրդով ծախսուած ապրանքներու փոխարժէքն է 4081½ղրշ., որոնց դրութենէն գոյացած հասոյթն է 1684.50 ղրշ. մուտքի և կարտ-բոյսի հասոյթ 513.75 ղրշ. համագումար 49820.25 ղրշ. եթէ այս գումարէն հանուի վիճակասանութեան համար գնուած արժեթուղթերու փոխարժէքը (1900 ղրշ.), դանազան ծախքերը (1616.77 ղրշ.) և ապառիկ ծախսուած տոմսերուն գինը (970 ղշ.) պարապ դրամ կը մնայ 44395.50 ղրշ.։

Միութիւնը այս առթիւ իր շնորհակալիքը յայտնելով իր համակիր բարեկամուհիներուն կը յայտարարէ թէ՝ իր տարեկան նպաստի հանդէս որոշած է ամէն տարի Պազար-վիճակասանութիւն մը կազմակերպել, հետեւաբար կը հրաւիրէ զիրենք որպէս զի իրենց ամառուան արձակուրդի օրերուն ձեռագործներ պատրաստէն և զրկեն Միութեան՝ յառաջիկայ ձմեռուան համար։

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ ԿԱՑԵՍ. ՊԱԼԱՏ

Հայ Կաթոլիկ 7 գաւառային առաջնորդներ, որոնք այժմ կը գտնուին Պոլիս, երէկ ընդունուեցան Կայս. Պալատ և ներկայացան Սուլթանին,

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

Լոյս տեսաւ Գ. Լուսինեանի ֆրանսահայ մեծ բառագիրքին Բ. հատորին 27րդ պրակը։ Ամբողջ գործը կ'աւարտի յուլիսին։

ԱՄԻՍ ՄԸ Ի ԿԻԼԻԿԻԱ

Հրատարակուեցաւ Տիկին Արշակունի Թէօդիկի պատկերազարդ գիրքը «Ամիս մը ի Կիլիկիա» խորագրով։ Գին 7 ու կէս, գաւառ 9. արտասահման 2. ֆր. 1—5

ՇՐՋԱՌԵՐԱԿԱՆ

Պ. Տատուրեանի հետ 14 տարիներէ ի վեր Յովակիմ Գարանֆիլեան եւ ընկ. անուան տակ մեր կողմէ մանիֆաթուրայի ընկերութիւնը 1910 մայիս 1էն սկսեալ լուծուած է. վաճառատան բոլոր գործառնութիւնները ինձ յանձնուած ըլլալով՝ ասկից վերջ զան Յովակիմ Գարանֆիլեան ֆիրմային տակ պիտի շարունակեմ։

Այս պարագան ձեր նկատառութեան յանձնելով կը յուսամ որ ըստ առաջնոյն պիտի շարունակէք ձեր վստահութիւնը մեզ հանդէպ։

ՅՈՎԱԿԻՄ ԳԱՐԱՆՖԻԼԵԱՆ

Ռոսnupo 4—3

ՀԻԱՒԷՐ

ՀԱՅՈՑ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆ ԸՆԿԵՒԱՆ

ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ Բ. ՆԻՍՏԻՆ ՀԱՄԱՐ

Հայոց Հրատարակչական Ընկերութեան Ընդհ. Ժողովին երկրորդ նիստը տեղի պիտի ունենայ այսօր, կիրակի, 13/26 յունիս, ժամը մէկէն 7ին (Ը. Թ.), Դալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ։

Օրակարգ.— 1. Շարունակութիւն կանոնագրի քննութեան, 2. Ընտրութիւն վարչի մարմիններու։

Կը հրաւիրուին արդէն իսկ արձանագրուած անդամները և արձանագրուիլ փափաքող գրագէտներն ու գրասէրները՝ ներկայ գտնուիլ այս նիստին։

Առաջամեայ դիւաց Ընդհ. Ժողովի
Ատենադպիր Ատենապետ
Հ. Մ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ Ս. ԳԱՒԹԵԱՆ
2—3

ԷՏԻՐՆԷԻ ԴԷՊՔԸ

ՀԱՅՏԵՐՈՒՆ ԴԷՄ ՏՓԵՂ ՍԱՌԷՐԱՆԷ ՄԸ

Էտիրնէի մեր թղթակիցը կը գրէ մեզ յունիս 10 թիւով. «Երէկ գիշեր ժամը 1½—2ի միջոցներուն Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ բակին մէջ կը սպրդին երեք դիմակաւոր անծանօթներ, երկար վերարկուներ հագած։ Նոյն պահուն Թարգմեան վարժարանի «Արմենիա» միութեան անդամներէն մին վարժարան գացած միջոցին մութին մէջ անծանօթ գլուխ մը կը նշմարէ. աւելի յառաջ երթալէ վերջ՝ իր դէմ ցցուած կը տեսնէ յիսուն երեք անծանօթները, որոնք զինք տեսնելով խարխուլ պատին վրայէն ցատկելով կ'անհետանան մօտակայ դաշտին մէջ։ Միութեան անդամները իրենց ընկերոջ ձայնը լսելով դուրս կը վազեն. բայց ի զուր. Թաղին պահակները ոչ մէկ տեղ բացուի պիտի ընդունուին այն Հայ բեռնակիրները, որոնք առաջ ծառայած են. սակայն չեն կրնար ընդունուիլ անոնք որ երբեք ծառայած չեն հոն կամ իրենց ազգականներէն մէկը ծառայած է։ Պատրիարքարանը այս գրութենէն տեղեկանալով որ հիմակուհիմա արտադրութիւն չկայ Հայ բեռնակիրները ընդունելու մաքսատան մէջ, որոշեց գրել Անատոլուի և Ռումելիի երկաթուղիի վարչութիւններուն և խնդրել տեղեկութիւն Հայ բեռնակիրներու։

ՊԱՏԱՍԽԱՆ-ՎԻՃԱԿԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ

Շեշլիի Հայ Տիկնանց Միութիւնը Պազար վիճակասանութիւն մը սարքած էր Առանալի Որբանոցին ի նպաստ։ Միութեան հաշուեկշիռէն կը տեսնուի որ, ծախսուած 3860 տոմսերէ գոյացած է 38600 ղրշ. Պազարի մէջ ձեռքէ կամ աճուրդով ծախսուած ապրանքներու փոխարժէքն է 4081½ղրշ., որոնց դրութենէն գոյացած հասոյթն է 1684.50 ղրշ. մուտքի և կարտ-բոյսի հասոյթ 513.75 ղրշ. համագումար 49820.25 ղրշ. եթէ այս գումարէն հանուի վիճակասանութեան համար գնուած արժեթուղթերու փոխարժէքը (1900 ղրշ.), դանազան ծախքերը (1616.77 ղրշ.) և ապառիկ ծախսուած տոմսերուն գինը (970 ղշ.) պարապ դրամ կը մնայ 44395.50 ղրշ.։

Միութիւնը այս առթիւ իր շնորհակալիքը յայտնելով իր համակիր բարեկամուհիներուն կը յայտարարէ թէ՝ իր տարեկան նպաստի հանդէս որոշած է ամէն տարի Պազար-վիճակասանութիւն մը կազմակերպել, հետեւաբար կը հրաւիրէ զիրենք որպէս զի իրենց ամառուան արձակուրդի օրերուն ձեռագործներ պատրաստէն և զրկեն Միութեան՝ յառաջիկայ ձմեռուան համար։

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ ԿԱՑԵՍ. ՊԱԼԱՏ

Հայ Կաթոլիկ 7 գաւառային առաջնորդներ, որոնք այժմ կը գտնուին Պոլիս, երէկ ընդունուեցան Կայս. Պալատ և ներկայացան Սուլթանին,

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

Լոյս տեսաւ Գ. Լուսինեանի ֆրանսահայ մեծ բառագիրքին Բ. հատորին 27րդ պրակը։ Ամբողջ գործը կ'աւարտի յուլիսին։

ԱՄԻՍ ՄԸ Ի ԿԻԼԻԿԻԱ

Հրատարակուեցաւ Տիկին Արշակունի Թէօդիկի պատկերազարդ գիրքը «Ամիս մը ի Կիլիկիա» խորագրով։ Գին 7 ու կէս, գաւառ 9. արտասահման 2. ֆր. 1—5

ՇՐՋԱՌԵՐԱԿԱՆ

Պ. Տատուրեանի հետ 14 տարիներէ ի վեր Յովակիմ Գարանֆիլեան եւ ընկ. անուան տակ մեր կողմէ մանիֆաթուրայի ընկերութիւնը 1910 մայիս 1էն սկսեալ լուծուած է. վաճառատան բոլոր գործառնութիւնները ինձ յանձնուած ըլլալով՝ ասկից վերջ զան Յովակիմ Գարանֆիլեան ֆիրմային տակ պիտի շարունակեմ։

Այս պարագան ձեր նկատառութեան յանձնելով կը յուսամ որ ըստ առաջնոյն պիտի շարունակէք ձեր վստահութիւնը մեզ հանդէպ։

ՅՈՎԱԿԻՄ ԳԱՐԱՆՖԻԼԵԱՆ

Ռոsnupo 4—3

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՅՈՅՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՆԵՐԸ ԿԱՌՈՆԵՆ ԿԸ ՔԱԼԵՆ

ՊԻԻՏՅԷԻՆ ՔՈՒԷԱՐԿՈՒՄԸ

10,000,000 ՈՍԿԻ ԲԱՑ

ԶԻՆ. ՑՍՏՆԵԱԼ ՏՈՒՐԲԵՐՈՒ
ՉՆԶՄԱՆ ԱՌԱՋԱՐԿ

ԶԻՆ. ՏԱՐԻՔԻ ՍՐԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Նիսան բացուեցաւ ժամը 4ին մօտ, նախագահութեամբ Ահմէտ Ռիզա պէյի։ Նախորդ ատենագրութեան ընթերցումէն յետոյ երկրագործ. նախարարը որ ներկայ էր 368,640 ղրշ.ի նոր յաւելում մը առաջարկեց որ ընդունուեցաւ։ Յետոյ քուէի դրուեցաւ ներկայ տարւոյ ընդհ. պիւտճէն որ 3 299 702,192 ղրշ. էր. իսկ հասոյթը՝ 269,606,200 ղրշ.։ Բայց քուէարկուելէ առաջ խօսք առաւ պիւտճէի յանձնաժողովի տեղեկագիրը։

Մահիր Սայիս.— Այս տարուան պիւտճէն 32 միլիոն է, մեր բացն է 9,680,000 ոսկի. այս բացը թէեւ պիւտճէի ընդհ. տեղեկագրին մէջ 6 միլիոն ցոյց տրուած էր, բայց վերջէն 3½ միլիոն եւս աւելցուց այս Ժողովը կառավարութեան առաջարկութեան վրայ. այս 3 միլիոնին՝ 1 միլիոնը հանրօգուտ շինութեանց պիւտճէին, 1 միլիոնը պատերազմական և 1½ միլիոնն ալ միւս նախարարութեանց պիւտճէներուն վրայ աւելցուցին։ Ասկէ զատ դատրօ խարիճի հնած պաշտօնեաներու համար 200,000 ոսկի, և քաղաք. հանգրաեան թղթակի անուսկին բացը գոցելու համար՝ 500,000 ոսկի եւս պիտի աւելցընենք, որով պիւտճէին ընդհանուր բացը պիտի ըլլայ 10½ միլիոն ոսկի։ Բայց այս գումարին 2 միլիոնը չպիտի ծախսուի անմիջապէս, այլ ինչպէս սովորութիւն է, նախարարներուն համար քիչ մը գումար աւելի կը տրուի, որպէս զի իրենց գործունէութեան առթիւ պատ մը քաշած չըլլանք։ Ցանձնաժողովը վստահ է որ կառավարութիւնը այս գումարը չպիտի ծախսէ անմիջապէս։ Հետեւաբար անդին կը մնայ 8½ միլիոնի բաց. բայց ինչպէս տեսանք և լսեցինք կառավարութեան կողմէ տրուած բացատրութիւնները, հասոյթներու առաւելութիւն ձեռք բերուած է մօտ երկու երեք միլիոն ոսկի և եթէ ամէնէն նուազ չափը ընդունինք, անդին կը մնայ միայն 5½ միլիոն որ, մեր իրական բացն է և ան ալ եթէ քաղաքանց անցեալ տարուան հետ, պիտի տեսնենք որ 2 միլիոն պակաս է այս տարուան բացը, անցեալ տարուանը ըլլալով 7 միլիոն ոսկի։

Նախագահը յետոյ քուէի դրաւ և Ժողովը ձեռամբարձ քուէարկութեամբ վաւերացուց 1326 տարւոյ Պիւտճէն։

Ժողովը անցաւ «Զօրակոչի չիմութացողներու և բռնի կերպով զինուորութեան տարուողներու» օրէնքին վիճարանութեան։ Առաջին յօդուածի վիճաբանութեան միջոցին Պոլս առաջարկեց որ Ժողովը չընկալ այս զինուորական յեռնեալ տուրքերը։ Բազմաթիւ օսմանցիներ, ըսաւ, որոնք Եւրոպա կը գտնուին և զինուորական յեռնեալ տուրքէ պարտք ունին, կը վախնան վերադառնալու. եթէ ներում ասիկա, անոնցմէ շատերը պիտի գան։ Վարդէպ ըսաւ թէ՝ արդէն այդ առթիւ եղաւ. նախարարը ասկէ առաջ խօսք տուած է և հետեւաբար հիմայ կրնայ գործադրուիլ։ Սակայն Ժողովը մերժեց այս առաջարկը։ Վերոյիշեալ օրէնքին՝ Ա. Բ. Գ. Դ. Ե. Զ. և Է. յօդուածները նոյնութեամբ ընդունուեցան, ուրիշ վերջ պատերազմական նախարարութեան կողմէ եկած ներկայացուցիչը նոր յօդուած մը ևս առաջարկեց. այսինքն «թէ՝ նոր զինուորներէն և թէ մուին նկատուածներէն անոնք որ տարիքի սրբագրութեան խնդիր ունին, այս օրէնքը ազդեցութիւն չպիտի ունենայ անոնց զինուորական գործողութիւններուն վրայ»։

Այս յօդուածը քրիստոնեայ և մէկ քանի թուրք երեսփոխաններու կողմէ բուռն կերպով մերժուեցաւ և ահագին աղմուկ բարձրացաւ։

Այնքան երեսփոխան Սրտագ պէյ ըսաւ թէ՝ այս յօդուածը բացարձակ անիրաւութիւն մըն է, բոլոր անոնց դէմ որոնք տարիքի սրբագրութիւն չեն կատարած. մինչև այսօր ո՛չ ոք, ըսաւ, կարեւորութիւն կուտար իր տարիքի մասին և չէր ալ սրբագրեր։ Այսօր սակայն երբ ոչ-իսլամներն ալ պիտի զինուորագրուիլ բնականաբար տարիքի սրբագրութիւնը անհրաժեշտ նկատուեցաւ. արդ Պատերազմ. նախարարութիւնը արգելք հանդիսանալ կ'ուզէ, սա նկատումով անշուշտ որ տարիքի սրբագրութեան միջոցին պաշտօնեաներ դիտմամբ կ'գործէ կը դնեն. բայց ոնւ տեսնուած է, ըսաւ, որ պաշտօնական զեղծման առաջքը առնելու համար օրէնք մը դրուի և անհատ մը իրաւունքը կապուի. ասիկա սահմանադրութեան դէմ է, որուն դէմ խօսիլ կը բաղձամ։ Թող նախարարութիւնը ուշադրութիւն ընէ և զեղծանող պաշտօնեաները պատժէ։

Պատերազմ. նախարարին ներկայացուցիչը պատասխանելով ըսաւ թէ՝ յօդուածը անհրաժեշտ է, քանի որ մինչեւ հիմա տարիքի սրբագրութեան խնդիր ուներցողը հարկաւ կատարեց այդ գործողութիւնը և օգտուեցաւ արուած թոյլատուութենէն։ Ասկէ վերջ տարիքի սրբագրութիւն պիտի կատարեն միայն մինչև 21 տարեկան եղողները. իսկ 21էն վեր եղողը ի՛նչու տարիքը պիտի սրբագրէ ասկէ վերջը. երբ սրբագրեն, ըսել է մասնաւոր նպատակ մը ունին. արդ այդ տեսակ նպատակաւոր սրբագրումներու առաջքը առնելու համար է որ այս յօդուածը կ'ուզեցինք։

Գօզմիտի ըսաւ թէ՝ այսօր կ'առաջարկուի ոնւէ անհատի որ իր մէկ իրաւունքը չգործադրէ. տարիքի սրբագրութիւն չպիտի կատարուի ասկէ վերջ, անոր համար մէկ քանիներ կրնան ծիսալ սրբագրութիւններ ընել և պաշտօնեաներ կրնան զեղծում գործել։ Ասանկ օրէնք չըլլար աւելցուց Գօզմիտի էֆ.։ Ես ալ կ'ընդունիմ որ, ըսաւ, տարիքնին սրբագրելու ներկայացողներուն հարիւրին 50ը զեղծում կը կատարէ...։

Նախարարին ներկայացուցիչը (խօսքը կարելով).— Ո՛չ թէ 100ին 50ը այլ նոյն իսկ աւելի։ Տարիքի սրբագրութիւնը այնքան առաջ տարին որ այսօր պաշտօնեաներով կրնամ հաստատել որ 299ի և 300 տարիներուն մէջ երբեք Պոլսոյ մէջ աղայ չէ... ծներ։ Նոյն իսկ շատեր վկաներով եկան հաստատել, անշուշտ առանց անգրագրառնալու, թէ իրենց զաւակը իրենց ամուսնութենէն... երեք տարի առաջ ծնած է։

Գոզմիտի.— Զգացումի հետեւելով օրէնք չի շինուիր. 100ին 99ը կրնայ խարդախութիւն ընել. բայց դարձեալ օրէնքի ուժով կարելի չէ արգիլել որ տարիքի սրբագրութեան կարօտները այդ գործողութիւնը չկատարեն։ Ինչպէս կրնանք արգելք դնել երբ մանաւանդ մտածենք թէ ասկէ առաջ մեր մարդահամարի տեսակները այնքան անկանոն էին ու սխալներով լեցուն։

Նախարարին ներկայացուցիչը իր առաջարկին վրայ պնդելով հանդերձ յայտարարեց թէ՝ ան որ տարիքի սրբագրութիւն ունի կրնայ նախապէս, վիճակագրութեան գործողութենէն առաջ, կատարել. բայց անկարելի է զէնքի տակ կոչ ուելէ յետոյ տարիքը սրբագրել։

Ժողովը ընդունեց այս յաւելուածը։ Ասոնց յօդուածն ալ։ Անտարակոյս այդ օրինագիծը ամբողջութեամբ։

1. Յօդուած.— Անոնք որ կը վերաբերին քուէ քաշողներու կամ պահեստի, ըշտիֆի և կամ երկրապահներու կարգին և սակայն իրենց ընկերներուն հետ չեն պատասխանած զօրակոչի հրաւէրին, որով զինուորական օրէնքի անսատեղծուն համար ենթակայ են օրէնքի այն արամադրութեան, որուն համեմատ այդպիսիները բռնի կերպով զինուոր կը մնան զինուորութեան չըլլանին և կամ անոր կրկին տեւողութեամբ, անոնք՝ մէկ անգամի համար ըլլալու պայմանով՝ այս օրէնքին հրատարակութեան թուականէն սկսեալ ներուած են այդ տրամադրութենէն։ Անոնք որ քուէ քաշած են և չեն պատասխանած զօրակոչին, պիտի արձանագրուին այն կարգերուն մէջ, որոնց կը վերաբերին իրենց ծննդեան տարիքին համեմատ։

2. Յօդ.— Անոնք որ քուէ քաշած են և չեն պատասխանած զօրակոչին և որոնց տարեկիցները դեռ զէնքի տակ կը մնան, երբ այս օրէնքին հրատարակութեան թուականէն սկսեալ դիմում ընեն, զինուորագրութեան մէջ պիտի մնան իրենց միւս ընկերներուն մնացած ծառայութեան տեւողութեամբ և անոնց հետ միասին պիտի արձակուին և իրենց մէջ եթէ գտնուին այնպիսիներ, որոնք հիւանդ են կամ մուին չունին և կամ կ'ուզեն պնեայ վճարել, անոնք պիտի օգտուին օրէնքին բոլոր թոյլատուութիւններէն և անոնք որ դրամական փոխարինութիւն (պէտէլ) կուտան դեռ պիտի մնան զինուորական ծառայութենէն։

3. Յօդ.—Անոնք որ քուէ քաշած են և չեն փոխուցած զօրակոչին, ու հաքը ձերբակալուելով զէնքի տակ առնուած են և անոնց ընկերները զինուորութենէն արձակուած են, պիտի արձակուին զինուորութենէն և անոնց մասին պիտի գործադրուի առաջին յօդուածին տրամադրութիւնը։ Այս թոյլատուութենէն պիտի օգտուին նաեւ անոնք որ, պահեստի, ըշտիֆի և երկրապահ զինուորներու կարգին կը վերաբերին և այժմ բռնի կերպով կը գտնուին զէնքի տակ։

4. Յօդ.— Ինչ պատճառով և ինչ կերպով որ ալ ըլլայ, անոնք որ առանով բռնի կերպով զէնքի տակ առնուած են կամ վերջերս արձանագրուած են և կամ՝ թէեւ բռնի գործողութեան ենթարկուելէք զինուորներէն չեն, սակայն պատութեան տեսած մէկ հարկին վրայ զէնքի տակ կը մնան և անոնց տարեկիցները անցած են պահեստի, ըշտիֆի կամ երկրապահի կարգին, անոնք ալ՝ իրենց տարիքին համեմատ՝ պիտի օգտուին Ա. յօդ. օգտուին տրամադրութենէն։

5. Յօդ.— Անոնք՝ որոնց նուիճուսը կատարեալ կերպով գրուած և սակայն իրենց անունը արձանագրել տուած չեն նուիճուսի տումարին մէջ և պահած են ինքզինքնին, այս օրէնքին հրատարակութեան թուականէն սկսեալ մինչեւ 1 տարի եթէ դիմեն և իրենց անունը արձանագրել տան մարդահամարի տումարին մէջ, այս օրէնքին տրամադրութենէն պիտի օգտուին։

6. Յօդ.— Այն կրօնական օտանողները, որոնք զինուորութեան առնուած են՝ որովհետեւ դպրոցական քննութիւնները չեն կրցած անցուցել և կամ մեsrkսեsչեն յաճախած և այժմ կը գտնուին զէնքի տակ և կամ այսպիսիներէն անոնք որ չեն պատասխանած զօրակոչին, ենթակայ պիտի ըլլան այս օրէնքին տրամադրութեան։

7. Յօդ.— Թէ՛ նոր զինուորագրուողներէն և թէ՛ մուին նկատուողներէն առանձ՝ որոնց համար տարիքի սրբագրութեան գործողութիւն կատարուած է իրենց զինուորական գործողութիւններուն վրայ չազդելու պայմանով, այս օրէնքին չեն կրնար օգտուիլ։ (Նոր աւելցուած)

8. Յօդ.— Պատերազմ. նախարարութիւնը պիտի հսկէ այս օրէնքին տրամադրութիւններուն գործադրութեան վրայ։

Ժողովը յետոյ թեր ու դէմ երկար վիճաբանութիւն կատարեց Պանտրմա-Սամսունի երկաթուղիի պայմանագրութեան առթիւ։ Հալաճեան էֆ. պաշտպանեց օրինագիծը, ուրիշ վերջ անուանի քուէարկութիւն կատարուեցաւ և 20ի դէմ 110 քուէով արտօնուեցաւ այդ երկաթուղիի գծին շինութիւնը։

Յետոյ քրիստոնեայ եւ մէկ քանի թուրք երեսփոխաններ թագրիր մը ներկայացուցին, որով կ'առաջարկէին ընդլուսական յեռնեալ տուրքերը և կը խնդրէին որ՝ զրկուի Եդիմտական նախարարին նկատ առնելու համար։ Թէեւ կեդրոնէն ոմանք ընդդիմացան, բայց Ժողովը ընդունեց և զրկեց Եդիմտ. նախարարութեան։

Ժողովը անցաւ օրակարգին վրայ գրուած Բաւմլիի եկեղեցիներու օրէնքին Բ. ընթերցմանը։ Դարձեալ յոյն երեսփոխանները՝ Գոզմիտի, Վանվաքի, Արիսթիտի փաշա և Թրայեան Նալի երկարօրէն պաշտպանեցին իրենց տեսակէտը և մասնաւորաբար պնդեցին թէ՝ այս օրինագծով կառավարութիւնը յայտնի անիրաւութիւն մը կ'ընէր յոյն ազգին։ Առաջին և երկրորդ յօդուածները ընդունուեցան, ձեռամբարձ քուէով, հակառակ ասելու որ յոյն երեսփոխանները անուանական քուէարկութիւն կ'առաջարկէին։ Վերջապէս ամէն միջոց ի գործ կը դնէին որպէսզի անցեալ տարուան պէս այս օրէնքը դարձեալ յետաձգուի և ասոր համար երկար ճառեր կը խօսէին, կ'աղմկէին և ամէն մէկ յօդուածի առթիւ զատ զատ անուանական քուէարկութիւն կ'ուզէին։ Սակայն կեդրոնը և կառավարութիւնը համամիտ էին որ անմիջապէս վաւերանայ։ Իսկ պուլկար երեսփոխանները բոլորովին լուռ կը մնային։ Երբ յոյն երեսփոխանները Գ. յօդուածին առթիւ տեսան թէ դարձեալ Ժողովը առանց նկատ առնելու իրենց բողոքները, պիտի քուէարկուի, Արիսթիտի փաշա յոյն երեսփոխաններուն կողմէ բեմ ելաւ և նախագահին բողոքի թագրիր մը տալով ըսաւ.

Այս տեսակ օրէնք մը հակառակ է երկրին ցեղերու համերաշխութեան. մենք յոյն երեսփոխաններս խստիւ բողոքելով կը մեկնինք։

Եւ ամէնքը մէկ դուրս ելան։

Յետոյ թէեւ Ժողովը որոշեց չարունակել, բայց ժամանակը ուշ ըլլալով, այս օրուան յետաձգուեցաւ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՃԱՎԻԹ ՊԷՅԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՆՈՐ ՓՈԽԱՆՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Ելեւմտ. Նախարար Ճավիտ պէյ, չորեքշաբթի օր կը մեկնի Եւրոպա մէկուկէս ամսուան արձակուրդով։ Ճավիտ պէյ պիտի այցելէ Բարիզ, Լոնտոն և Պերլին։ Իրաւ է թէ նախարարը փոխառութիւն մը կնքելու համար կը ձեռնարկէ այս ճամբորդութեան, բայց այդ փոխառութիւնը իրրև ելեւմտական նախարար Եւրոպայի մէջ չպիտի կնքէ։ Հաւանական է որ սկզբունքին վրայ համաձայնի, որուն իրագործումը դարձեալ Պոլսոյ մէջ պիտի կատարուի։

Ճավիտ պէյ Թուրքիոյ վարկին ուժ տալու համար ջերմապէս համոզուած է որ ամէն գործողութիւնոր երկրին տնտես. ուռուարական ջիղերը կը կապէ պէք է անվրէպ Պոլսոյ մէջ վերջանայ։

Ճավիտ պէյ, որ այս յայտարարութիւնները ըրաւ երէկ Խորհրդարանին մէջ, յայտնեցաւ կ'արտօնէ մեզ յայտարարելու թէ՝ փոխառութիւն մը կնքելու համար իրեն վերագրուած այս ճամբորդութիւնը հետեւաբար, ճիշդ չէ իր մանրամասնութիւններուն մէջ։

###

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԹՐԱՄՈՒԷՅՆԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.—Կ. Պոլսոյ թրամուէյներու ընկերութիւնը նուազուրդի կը դնէ իր պաշտօնէութեան յատուկ ձիեռնային զգեստները 1910-1911 տարուան համար.—Զուխայէ 30 զգեստ՝ քօնթրոլէօրներու համար, 360 յուխայէ զգեստ՝ տոմսակավաճառներու և կառապաններու համար, 200 զգեստ՝ ձիաբարմաններու, կառքերու առջեւէն վազողներու եայլնի համար։ Այդ նուազուրդին մասնակցել փափագողները կրնան պայմաններուն տեղեկանալ, դիմելով Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Գալաթիա, Վոյվոտա փողոց (քարտուղարութեան դրասենեակը)։ Մինչեւ յառաջիկայ յուլիս 10 (Ն. Տ.), առաջարկները կընքուած պահարաններով յանձնուելու են Ընկերութեան քարտուղարութեան, նմուշներուն և մասէներուն հետ։ Նուազուրդը տեղի պիտի ունենայ յուլիս 11ին (Ն. Տ.), կէս օրէն յետոյ ժամը 3ին։

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ - ՖԷՐԱՅՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ՝	130,000,000 ֆուրոն
ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ՝	39,000,000 ֆուրոն

Կեդրոնատեղի՝ ՎԻԵՆՆԱ.

Մասնաճիւղեր.— Կ. Պոլիս (Պոլսոյ և Բերայի գրասենեակներով), Ակրամ, Առսրկ, Պիէլեց, Պիալա, Պօզէն, Պրուն, ԲէյՔա, Զէրնօվից, Ֆրիտէք-Միսթէք, Կրաց, Ինսպրուք, Գարլսպատ, Բլանկենբիւրք, Ֆրակաու, Լէմվերկ, Մարիէնպատ, Մէրան, Բիլզէն, Բրակ, Բրօսնից, Բրդէմիսլ, Ս. Բոլթէն, Թուրնով, Թերլից, Թէլէն, Վիլաշ և Նէօյհաս։

Վինըր Պանք-Ֆէրայն պանքայի ամէն գործառնութիւն կը կատարէ. փոխառութիւն կ'ընէ հաշուընթացով և արժէթուղթեր աւանդ ձգուելու փոխարէն։ Առևտրական թուղթեր կը զեղչէ։ Զէքեր և վարկագիրներ շրջաբերութեան մէջ կը դնէ ու հեռագրաւ գումարներ վճարէ Թուրքիոյ և արտասահմանի գլխաւոր քաղաքներուն վրայ։ Թուրքիոյ և օտար երկիրներու վրայ քաշուած առևտրական թուղթերու վճարումը կը կատարէ խիստ չափաւոր տակերով։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ։ Բաժնեթուղթերու գնում և վաճառում կ'ընէ անմիջական կերպով յանձնելի։ Կը դնէ եւ կը ծախէ թանկագին դրամներ ու առարկաներ, զարդասկիներ և այլն։

Վինըր Պանք-Ֆէրայն ենթայդրական Սնտուկի մասնաւոր սպասարկութիւն մը հաստատած է, %ին 3½ տոկոսով և իր յանձնորդներուն խնայողութիւնները կ'ընդունի, սկսեալ ոսկեդրամ յիսուն դրուշէն։

«Մէջիտ» դրամակղեները, որոնք Գալաթիոյ կեդրոնատեղիին մէջ կը գտնուին, խիստ նպաստաւոր պայմաններով վարձու կը տրուին և ամէն ապահովութիւն կ'ընծայեն։

ԱՃԱՊԱՐԵՑԷ՛Ք

Տիկիններ՛ և օրիորդներ՛, ձեր ամառնային գնումները ընելէ առաջ, անգամ մը այցելեցէք Լամպրօքլօ եղբարց «Աթէնքի վաճառատունը», որ կը գտնուի Բերա, մեծ փողոց, Բանայիա եկեղեցիին քով, Բասած Հանօքուլօ, թիւ 278։ Ամէն օր մեծ քանակութեամբ կը հանին զանազան գոյներով կերպասէ լէններ՝ մեռաքսէ, բուրդէ ու կատէ, կանանց քօսթիւմ-թայէօրներու և բրէէկֆէներու համար։ Սոյն վաճառատան մէջ կը գտնուին ամէն տեսակ կարնիթիւրներ և զանազան գոյներով ժապաւէններ, մեռաքսէ հովանոցներ, 30 դրուչէն սկսեալ պլուզներ, ժիլեթներ, ձեռնոցներ, գօլպաներ, քօղեր, ճերմակեղէններ և այլն։ Լամպրօքլօ վաճառատան մասնագիտութիւնն է վերջին դրութեամբ սեղմիրաններ, չանթէքլէր, ֆուլաններ և այլն։ Մասնաւոր ճիւղ մը կայ այրերու և տղոց համար։ Գնորդները կրնան վստահ ըլլալ որ սոյն վաճառատան մէջ կարելի է %ին 50 չափ մը ունենալ, ուրիշ վաճառատանց հետ բաղդատմամբ։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱԶԴ.— 1902 մաքսային 4% սմ. փոխառութեան պարտատոմսերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ այդ պարտատոմսերուն թիւ 3 կտրոնները, որոնց պայմանաժամը 1906 յուլիս 1/14ին աւարտած է, եթէ մինչեւ 1910 յունիս 30/13 յուլիս չներկայացուին զանձուելու համար, չնշուած պիտի համարուին։

ԱԶԴ.— 1896ի 5% սմ. փոխառութեան պարտատոմսերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի որ այդ պարտատոմսերու թիւ 16 կտրոնները, որոնց պայմանաժամը 1904 յուլիս 1/14ին աւարտած է, եթէ 1910 յունիս 30/13 յուլիս չներկայացուին զանձուելու համար, չնշուած պիտի համարուին։ 8—2

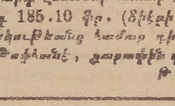

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՈՒՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԵԱԿԱՆ

Ն. ԲԱԳԷ ՍՒ ԸՆԿ

ԺԱՄԱՆՈՒՄՆԵՐ

Իօնի շոգենաւը Սեւ Ծովէն հոս կը հասնի Մայիս 31ին։

Խիտրեթի շոգենաւը Մարսիլիայէն հոս կը հասնի Յունիս 7ին։

Ֆրիմի շոգենաւը Սև Ծովէն հոս կը հասնի Յունիս 14ին։

Իօնի շոգենաւը Մարսիլիայէն հոս կը հասնի Յունիս 21ին։

Խիտրեթի շոգենաւը Սեւ Ծովէն հոս կը հասնի Յունիս 28ին։

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Իօնի շոգենաւը, նաւապետ Պուլ, յունիս 1 շրջեքշաբթի օր, առաւաւտ ժամը 11ին կը մեկնի դէպի Մուտանիա և Մարսիլիա։

Խիտրեթի շոգենաւը, նաւապետ Բէքու, Յունիս 8ին, շրջեքշաբթի օր, իրիկուան ժամը 4ին, ճամբայ կ'ելլէ դէպի Սամսուն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսիսք։

Ֆրիմի շոգենաւը, նաւապետ Մէրեմէ, Յունիս 15ին, շրջեքշաբթի օր, առաւաւտ 11ին, կը մեկնի դէպի Մուտանիա և Մարսիլիա։

Իօնի շոգենաւը, նաւապետ Պուլ, Յունիս 22ին, շրջեքշաբթի օր, իրիկուան ժամը 4ին, ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Սամսուն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսիսք։

Խիտրեթի շոգենաւը, նաւապետ Բէքու, Յունիս 29ին, առաւաւտ ժամը 11ին, կը մեկնի դէպի Մուտանիա և Մարսիլիա։

Ա. կարգ Բարիզի համար 200 ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 150 »
Բ. » Բարիզի » 160 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »
Ա. կարգ Լանտանի համար 248.35 ֆր.։
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տրեքի համար)։
Տեղեկութեանց համար դիմել Թարգամանչի՝ Թաֆիանէ, քարտէրէն վրայ։
87 Թ. ԻԼԳՈՒԼ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ Աւստրեւամերիկեան

Cie. de navigation Austro-Americana)

ԱՆԴՐԱՏԱՆՏԵԱՆ 45 ՇՈԳԵՆԱՒ

Կանոնաւոր մեկնում ամէն հինգշաբթի օր։ Մասնաւոր դիւրութիւններ կ'ընծայուին հայ ճամբորդներուն։ Շոգենաւերը կրկին պատուակ ունին։ Մնունդը խնամեալ է։ Նլեկարական օդափոխում և լոյս։ Մարքոնիի դրութեամբ անթել հեռագիր։ Բժիշկ և դեղ ձրի։

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել գլխաւոր գործակալութեան, Գալաթիա, Շարայ իսլէէպի փողոց, Լոյս Օթրիշիէն գործակալութեան նախկին չէնքին դիմաց եւ Արաբեան խանին վերև թիւ 24։ Ընդհ. գործակալ
ԹԷՕՏՕՐ ՓՈՒՐՄՈՒԶԻ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍՔՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հալի, Կ. Պոլսոյ եւ Օսեսսայի

Անուանք	Թոն	Անուանք	Թոն	Անուանք	Թոն	Անուանք	Թոն	Անուանք	Թոն
Ալպանս	1069	Տիաս	4311	Հիսալկօ	1531	Մարսելլօ	3709	Սաքֆօ	1119
Ալգէթ	3607	Տոմինօ	938	Հինտու	3720	Միքսաս	3557	Տիբիս	1735
Անձէլօ	1541	Տուրօ	2383	Հորաթիս	1600	Միլս	1057	Սիլվիս	119
Աֆիոսքօ	2277	Տրաքօ	1713	Հումպէկ	595	Մոնդէսէլլօ		Սցէբս	1203
Գասսնս	1822	Տիմամօ	504	Իակօ	2354	Մուսիլլօ	3419	Թասոս	1323
Գորսարինս	1264	Էպքօ	3464	Իտանս	5540	Նէքս	1933	Թ. Ուիլսոն	1546
Գրիֆիսլս	4481	Էլսանքաս	1520	Ճիւնս	1080	Օսիս	4100	Թոքիս	3327
Դէլրս	1371	Լոսաքօ	1841	Ֆլէսս	1053	Խնիաքիս	4036	Թուլէտս	1470
Դալիրաս	1837	Ֆիտս	954	Քոլբինս	2307	Օրլանաս	1535	Ուրպինս	242
Դարէս	1244	Ֆիլանտա	1828	Քոմքս	1700	Բալէրմս	1637	Վասքս	1914
Դազս	1094	Ֆիլարինկս	349	Լէս	1053	Բոլս	510	Վլոս	1289
Զիքակս	2729	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէքանթօ	2272	Բիալմս	3329	Վքլթուքն.	2391
Մոսէթս	1831	Կալիլէս	3060	Լիվորնս	1643	Բրինալտս	1553	Եէտս	1350
Գալորաս	4235	Կիկանս	1143	Լորէնցս	3191	Բոլլս	1613	Զէցս	1200
Գանկս	2905	Կօզս	1011	Մալմս	724	Բօճէս	1789	Թորս	
Գորոս	895	Կրանս	1695	Մարինկս	1273	Բազոցիս	134	Մայոն	

Թորս չոգենաւը, նաւապետ Ճէքսըն, Մորոֆֆս չոգենաւը, նաւապետ Մաքարէն հոս հասած են։

Վիկս չոգենաւը, նաւապետ Հարպօրա, յուլիս 15ին հոս կը սպասուի։

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏՐԻՅԱՅ

Թիւ 22—24, Ֆիւլիւք Մէլլէթ խան, Գալաթիա։ 64

ԻԻՆԻՕՆ

ՀԱ ՍՏԱՏԵԱԼ

Ի ԲԱՐԻՋ

1828-1829

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ

Ի ԲԱՐԻԶ

Ց, ԲԼԱՍ ՎԱՆՏՕՄ, Ց

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԱՇԽԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՔ

Դրամագլուխ և պահեստ	329	Միլիոն Ֆրանք
1906ին գանձուած ապահովագին	30	» »
Մինչեւ 1906ի վերջը հաստատեալ վնասք	480	» »

Ինչպէս այս թուականներէն կ'երեւի, Ընկերութեան դրամագլուխն ու պահեստը հասնելու է 329 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔԻ որ նոսկայ հրաշխատուութիւն մը կ'ընծայէ ԻՒՆԻՕՆԻ ապահովագրելոյ։

Աթէնքի համար մասնաւոր գեղեցիկ սակացոյց. Նպաստաւոր պայմաններ՝ ան համեմատ կերպով աւելի ԴԵՐԱՁԱՆՑ քան օ՛ և է Ընկերութեան պայմանները։ Ապահովագրութեան ամէն ձեւերը ամէնէն ժան գիներով, օրինակի համար՝ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ի ԴԷՊ ՄԱՀՈՒ, ԽԱՌՆ, ԴՐԱՄՕԺԻՏԻ, ԷՒ. ՅՇ.։

Ընկերութեան Դրամատունն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԷՆ

Թուրքիոյ և Աթէնքի Ընդհ. Տնօրէնութիւն
Ընդհ. Տնօրէն ՍԻՄՈՆ ԳԱՅՍԷՐԼԱՆ
Պեռ ՄԻՔԷՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Պոլիս, Սուլթան-Համամ, Քոթիբրեր Օդլու Բասաժ։
Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ՏՊԻ ՆԷՇԸՆԼ ԲՐՕԹԷՔԹԸՐԸ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԵՄ ՀՐԴԵՀԻ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ

Լիվրփուլ, Զորչ փողոց, թիւ 38

Ընկերութիւնս իր անհաւասար ուղղամտութեան և արդարաբար ու պատրաստակամ սովորութեան համաձայն՝ կը հաստատեցնէ աղահովագրեալներուն բոլոր վնասները։ Ապահովագրական ընկերութեանց համայնաժողովին (սինտիքա) դուրս կ'ելլասար։

Ամէնէն նպաստաւոր պայմանները՝ քարուրիշ օ՛ և է ընկերութիւն։ Աթէնքի համար մասնաւոր գեղեցիկ սակացոյց։

Արեւելքի Ընդհանուր Տնօրէն
Վիչէն Ա. Գաղթեան

Կալաթա, Իլիաթի խան թիւ 7—8։
Գործակալութիւնք, Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ։

ԱՄԷՆ ՄԱՐԴ ԿԸ ՓԱՓԱԳԻ

ԻՐ ՆԱԽՆՈՒՐԱՆ ԱՐԴՈՒՅԶԱՐԴՆԵՐՈՎ

ԼՈՒՍԱՆՆԱԿԱՐԴԱԿԱՆ

„ԲԱՌՆԱՍՏ"Ի

ԼՈՒՍԱՆՆԱԿԱՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՈՑԻՆ ՄԷՋ

Բերա, Մեծ Փողոց, Թիւ 288

ԱՆՀԱԻԱՏԱԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ.

6 քապիճե լուսանկար՝ բլարիճեաիպ 40 դր.
6 քապիճե լուսանկար՝ փայլուն 20 դր.
Գունաւոր լուսանկար. բնական մեծ. 120 դր.
12 քապիճե լուսանկար՝ բլարիճեաիպ եւ մէկ ակրանեիսման 108 դր.

ԱՐՔԻԵՊԱՍԱԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ԽՆԱՄԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ

ԻՒՆԱՆԵՐԿ ՆԿԱՐԱՀՈՒԹԻՒՆ ՄԵՏԱՖԻԶԻԿ, ԿՏԱԻԻ ԵՒ ԹՈՒԱԼԻ ՎՐԱՑ

կ'ուզե՞ս որ ամեն կերպով գոհ դառնաս, Փութա՛ լուսանկարուիլ «ԲԱՌՆԱՍ»ի։

BANQUE D'ATHENES

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԻ

(ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ)

ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎԱՃԱՌՈՒԱԾ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ

50,000,000 Տրախմի

ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ

9,275,000 Տրախմի

ԿԵՆԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր.—Կ. Պոլիս (Գալաթիոյ և Պոլսոյ գրասենեակներով), Լոնտոն, Սալոնիկ, Բարիզ, Մարսիլիա, Մանսուրա, Զակազիկ, Լիմասոլ (Կիպրոս), Սելանիկ, Բաֆրա, Իզմիր, Բանթի, Սէրէզ, Սամսոն, Տրապիզոն, Բիւռա, Եանեա, Պիրէօն, Բաթրաս, Վոլօ, Շիրա, Բալամաթա, Թրիթոլիցա, Հաւնիա, Դանտիա, Բէթիմօ (Կրէտէ)։

Հեռագրական հասցէն՝ ԱԹԷՆՕՔԼԷՍ

Աթէնքի պանքան կը զբաղի դրամատանց վերաբերեալ ամէն կարգի գործառնութիւններով. փոխառութիւն ապրանքներու և արժէթուղթերու վրայ, փոխանակագիրներու գեղչում, առնելիքի գանձում, վարկագիրներու չրջաբերութիւն, փոխանակագիր, թուրքիոյ ու Եւրոպայի քաղաքներուն վրայ չէքերու փոխանցում հեռագրաւ, հաշուընթաց։

Սակարանական գործառնութիւններ եւ արժեթուղթեր.— Սակարանական հրամաններու գործադրութիւն մեր ու Եւրոպական հրապարակներուն վրայ, չափաւոր պայմաններով։ Արժեթուղթերու պահպանութիւն՝ անոնց վարձքի մը փոխարէն։ Զէղղ և գանձում ամէն կարգի կտրօններու։

Աւանդ.— Աթէնքի պանքան դրամական աւանդ կ'ընդունի, տարին 3% (հարիւրին երեք) տոկոս վճարելով։

Խնայողութեան սնտուկ. — Աթէնքի պանքան՝ փոքր խնայողութիւնները քաջալերելու համար, խնայողութեան սընտուկի սպասաւորութիւն մը կազմակերպած է, որով %ին 4 տոկոս կուտայ դրամական աւանդներու։

Առեւտրական նիւթ.— Աթէնքի պանքային Պոլսոյ գործակալութիւն Տէլիրմէն խանի (Պոլիս, Եէմիշ-Խանէլէր) մէջ, Նաւամատոյցին մօտ, իր մթերանոցը կ'ընդունի չատ չափաւոր վարձքի մը փոխարէն, իր յանձնորդներու ապրանքներուն պահպանութիւնը, թէ իբր աւանդ և թէ իբր երաշխաւորութիւն իր ըրած փոխառութեանց։ Աթէնքի պանքային Լոնտոնի մասնաճիւղին մէջ ալ առեւտրական բաժին մը կայ, որ ամէն կարգի առեւտրական գործերով կը զբաղի խիստ չափաւոր պայմաններով։

Ընդհ. տնօրէն
Զ. Գ. ՄԱՏԱՍ

ԼՈՒՍԱՆՆԱԿԱՐՉԻ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ

ԱՊԱԿԻՆԵՐ, ԹՈՒՂԹԵՐ, ԴԵՂՏ, ԵՒԱՅԼՆ

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ

ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ

ՀԵՌԱՁԱՅՆ, ՁԱՆԳԱԿ, ԼՈՅՍԻ ՊԻՏՈՅՔՆԵՐ

ՀԵՌԱՁԱՅՆԻ ԵՒ ՁԱՆԳԱԿԻ ՁԵՏԵՂՈՒՄ

ԴԻՒՐԱՄԱՌԱՁԵԼԻ ՊԱՏԿԱՄԱՆՆԵՐՈՎ

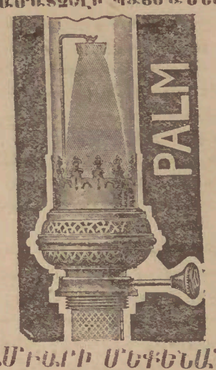

ԼԱՄՊՐԱՐԻ ՄԵԳԵՆԱՆԵՐ

Բարիզով ներքակ լոյս տուող և խնայողական են. գնելու համար, դիմել Գալաթիա, Մանմուտիէ ճաssէսի, թիւ 28, ԱՊՊՈ ՇՆԱՆԻ վաճառատունը։

Գրասենեակ, Գարագաշ օղլու խան, թիւ 2 եւ 3։

Գաւառի յանձնարարութիւնք արագ եւ խնամով կը գործադրուին։ 10—8

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ

ՕՏԱՐ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

BANQUE RUSSE

Pour le commerce étranger

Հիմնուած՝ 1871ին

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 30,000,000 ՌՈՒԲԼԻ

ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎԱՃԱՌՈՒԱԾ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ԲԵԹԵՐՍԲՈՒՐԳ

ՏԵՂԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ. — Գալաթսարայի սակարան, Սենեայա հրապարակ եւ Վասիլի Օսդրօֆ։

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.— Ազքերման, Արխանկէլ, Ասդրախան, Արտաւբր, Պաքու, Պալաքօվօ, Էքաթէրինոսլաւ, Իլիզաւէթկրատ, Իսմայիլ, Կէրսոն, Բիլեֆ, Բօզլօֆ, Խօքանդ, Բրեստ, Յուլ, Մոսկուա (Կավրիլով փողոցի մասնաճիւղով), Նիքոլայէվ, Նիժնի-Նովկորոտ, Նովօ, Նիքոլայէվսք, Նովորոսիսք Օտեսա, Օմսք, Բէրմ, Բաքրօֆքաքա-Սլաստաս, Բոլդավա, Ռիկա, Ռիասք, Ռաշիկ, Ռիպինսք, Սարաթօֆ, Սիմբիրսք, Սեմիպերաթլ, Զիթոմիր, Թիւմէն, Թաշքանդ, Վէլեքի, Ուսթիուկ, Վիսթքա, Վլատիմիրսկ, Վոլոկտա և Վոսնէսէնսք։

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.— Ալէքսանդրիա (Խէդեսնի մէջ), Գաստրինէ, Եւրաստրի, Բաքվա, Նիքոլայ, Սարայ։

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՄԷՋ.—Լոնտոն, Բարիզ, Մրնէվ և Կ. Պոլիս։

Ռուսական դրամատունը կը զբաղի դրամատան և սակարանի վերաբերեալ ամէն կարգի գործառութիւններով. նախավարներ (avance) ապրանքի վրայ և քէմիսիոնով՝ վաճառում ապրանքի։ Ինչպէս նպաստաւոր պայմաններով վարձու կուտայ ամենավստահելի «Մէյֆ» դրամարկղներ։ Խնայողական Սնտուկ նպաստաւոր տոկոսով։

ՏՕՔԹ. ԱՐԱՄ ՈՒՆՃԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՔԻԹԻ, ԱԿԱՆՋԻ ՈՒ ԿՈԿՈՐԴԻ

ՀԻԻԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Բարիզի մէջ իր մասնագիտութիւնը կատարելագործած ըլլալով՝ ելեքտրականութեան ու ցարդ Պոլսոյ մէջ չգործածուած saf օդի, տիֆոնօսֆօրքի, պուռնֆօսֆօրքի, հօզօթախօսֆօրքի ու ամենէն նորանոր մեթոտներով մեծ յաջողութեամբ կը գործածէ խուլութիւնը, գըլխու պտոյտը ու հինցած ցաւերը, ականջ խփալը ու ականջի, քիթի, բերնի, կոկորդի ու խուչափի ամէն տեսակ հիւանդութիւնները։

Նամանաւանդ երեսի ու քիթի վրայ եղած տգեղութիւնները, որոնք ցարդ անբուժելի նկատուած էին, առանց գործողութեան, կատարելապէս կը չոչէ նորանոր գործիքով մը, որուն չնորհիւ բազում այդ կարգի հիւանդներու Եւրոպոյ մէջ բժշկուած ըլալը կ'ապացուցեալ է։

Վիպի ու գլխու վրայ ամէն տեսակ գործողութիւն կը կատարէ և տղոց կոկորդի նշիկները (պատէմիք) կը հանէ, առանց արիւնահոսութեան իր մասնաւոր գործիքովը։

Հիւանդ կ'ընդունի մինչեւ կէս օր, Պանկէ դարու, Համիտիէ սիպիլի դէմ, Աբիկ Իւթիւճեան դէղարանը. իսկ կէս օրէ վերջ, իր տունը, Բերա, Շիտակ ճամբայ, Թագաթիմ, Ֆրանս. հիւանդասենեակ դէմ, թիւ 41։

Հինգշաբթի օրերը կէս օրէ վերջ իր տունը դիմող ամէն հիւանդները, իսկ վկայեալ աղքատները ամէն օր ձրիաբար դարմանելու պատրաստ է։ 50—36

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԳԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Պոլսոյ համար Բաքի Լօքալ տրկն. 108 դր.
» » » վեցամս. 60 »
Գաւառներու համար տրկն. 108 »
» » » վեցամսեայ 60 »
Արտասահմանի հմր. տարեկան 35 ֆր.
» » » վեցամսեայ 20 »

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ. հաստիկ փոփոխման համար 2 դրշ.. բաժանգիրները անպայման կանխիկ, ծանուցումներն առանձին կը տպակրուին. դրամ ղրկելու ամենադիւրին եւ ժան միջոցը Մանդատներն է։

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

ԱՐԵՒԵԼՔ"Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (50)

ԱՄԻՐԱՅԻՆ ԱՂՋԻԿԸ

(ՊՈԼՍԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻ ԳԻՐՈՒԱԳՆԵՐ)

Գրեց՝ ԵՐՈՒԽԱՆ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՄԵՐԺՈՒԱԾ ՍԷՐ

Ա.

Աղջիկանը հանդէպ իր վերաբերումին այ, փոփոխութիւնը անոր բնաւ չզգացնելու տխուր և կսկծալի խնամքն ալ ունեցաւ։ Իր աարօրինակ վերերոտութեանը մէջ, քրէական յանցանքի մը չափ անաւորբան մը նկատեց աղջիկ մը սիրելը, մանաւանդ Սոֆին, որ պզտիկուց արդէն, երբ դեռ իրիկունները, դպրոցէն վերադարձին, պարտէզը փախուրտաւք կամ բռնաւուք կը խաղային մէկտեղ, բարոյական գերազանցութիւն մը ունէր մանչուն վրայ, իր կանխահաս արհամարանքին առարկայ ընելով զայն։ Այդ գերազանցութեան գաղափարը մնացեր էր միշտ, ապրնց մեծնալուն չափովը, անանկ որ հիմակ, երբ Համբիկ խորունկ և վշտալի տարիքնք մը կը զգար այդ աղջկան հանդէպ, տարապայման երկիւղով մըն ալ կը լեցուէր քանի կը մտածէր որ ան կրնար իր զգացումներուն թափանցել և արհամարհանքին բարձրութենէն ծաղրել զինքը, ջանալով իր սիրոյն նուիրականութիւնը։

Այլ եւս կը քաշուէր շիտակ շիտակ նայիլ անոր աչուրներուն մէջ, մանաւանդ վանդէն անարեկ։ Որչափ կարելի է, անոր հետ խօսելու առիթները զանց կ'առնէր, վախնալով որ յանկարծ ձայնը կը դողդողար, լեզուն կը բռնուէր, ու ամէն բան երեւան կ'ելլար...

Շաբաթ գիշերները, պարբերական այցելութեանց կերթար Արեւմուտը բռնած— զոր միայն շաբաթ օրերը կը գնէր—, անոր ընթերցումին մէջ կը թաղուէր առանց տող մը բան հասկնալու իր կարդացածէն, խելքը միաքը միւսովը յափշտակուած։ Աեն առեն, գողի պէս, արագ ակնարկ մը կը յանդգնէր դէպի աղջիկը, թէեւ այս վերջինը, անտարբեր չեշտով մը, իրեն դառնար երբեմն և ըսէր.

— Համբիկ, լրագրին մէջ եթէ հետաքրքրաշարժ բան մը կայ մեզի ըսէ։

Ուշաբերած, տղան աչքերը մեծացաց կը պտրցուցէր սիւնակներուն վրայ վերջապէս բան մը ըմբռնելու և սենեակին հասարակութեանը հաղորդելու համար, բայց ի զուր. երկրորդ կամ երրորդ առթին՝ դարձեալ կ'ուշաթափուէր, կը ցրուէր, կը մոռնար, մինչեւ որ Սոֆի, ձեռագործին վրայէն գլուխը նորէն ազին դարձնելով յամառէր.

— Է՛, Համբիկ, բան մը չիկա՞։

— Զիկայի պէս, Սոֆի։

Եւ հոն, իրեն համար, այլ եւս բարիք մըն էր ձիսորս Թումիկը իր անվերջանալի պատմութիւններովը, որոնք ներկաներուն ուշադրութիւնը կը կապէին՝ իր չփոթութեան լայն ասպարէզ տալու համար։

Շատ հեղ, վաճառատան մէջ, գործերու դադարէ մը օգտուելով, անկիւն մը ապաստի հակերու հոսին քաշուած, իր տխուր և ապերախտ սիրոյն վրայ մտածած պահուն, Համբիկ յեռադարձ ակնարկի մը մէջ կը պարուրէր իր ամբողջ կեանքը զոր ապրած էր։ Անոր ցամաքութիւնը, պարզութիւնը, խեղճութիւնը, անանձնութիւնը հիմա էր որ կը սոսկացնէին զինքը։ Եւ ինք որ տարիներով այդ հմայքառ էակին քովը ապրեր էր, առանց զգալու բոլոր արգաւանդ, հղօր, երկնային բաները զոր հիմա այնքան ուժգնօրէն կը զգար։ Ո՞ւր եւ ի՞նչպէս ապրեր էր կեանքը մինչեւ այն առեն. գեղանպարկ խղիկի մը մէջ, երկու ցաւագար էակներէ չրջապատուած, գինով ցնդած հայր մը և տրտնջացող մայր մը։ Առաջները, առաւուրնէ մինչեւ իրիկուն դպրոցը, հին խաւարապատ չենք մը կիսաւեր, խոշոր ծակերով, որոնցմէ մուկեր կ'ելլային կը մտնային, խեռ, չհանդուրժող, խստաբարոյ վարժապետի մը կայկանդումին տակ, աչքերը չարունակ հեգաբանին խոշոր տառերուն սեւեռած։ Իրիկունները, խրճիթին մէջ կամ պարտէզը, ուր, Սոֆիի հետ, արձակ համարձակ կը խաղար, կը վազէր, կը կզուրտէր։ Ո՜հ կորսուած անհետացած մանկութեան այդ միակ հեշտալի բոպէներուն անդառնալի քաղցրութիւնը։ Ո՞ւր էին անոնք, այդ ոսկեթռները իր տխուր եւ դառնակսիծ մանկութեան։ Անոնց վերյուշումը հիմա արցունքներ կը բերէր կոպերուն տակ։ Ցեռոյ վաստկուար կեանքին չրջանը ոգեր էր, նոյնքան ապուշ, նոյնքան ողբալի, նոյնքան ամուլ։ Ամենէն վաճառատան մէջ իր քրտնաթոր եւ սարկային դատանքը, պաշտօնեաներուն ամէնէն յետինը ըլլալով, ամէնուն հրամաններուն թիրախը ըլլալու դատապարտուած։ Սկիզբները մանաւանդ, ի՛նչ չընչասպառ ճարտարութիւնմը էին, կրաւորական հնազանդութեան ի՞նչ նուաստ շարժումներ իր կողմէ, գոհացում տալու համար բոլորին ալ այդ առեւտրական բարկ մթնոլորտին մէջ՝ լեցուած խայսերցի չորպաճին անհամբեր, բարկացող պռուտքներովը, և անոր բացակայութեանը՝ անկերթ ու չտես գրագրի մը յոխորտ բացագանչութիւններովը.

— Համբի՛կ, վազէ՛ ծօ, խանվէ մը։

— Ծօ՛, ի՞նչ սէրբէմ սէրբէմ կեցեր է, սա միւսերին քիպրիթ մը չվառէ՞ս։

Իր աղնիւ, տխուր, դիւրազգած հոգին դառնութեամբ լեցուեցաւ այս անարգական վերաբերումին առջեւ. պահ մը դպրոցի պարսն Սերգիսին ախը քաշեց, անոր գաւազանաբարձ բաղկին սպառնալիքը նախադաս համարելով։ Բայց քիչ քիչ վարժուեցաւ, ընտելացաւ հոգին, միաքը, սիրտը կայկանդող, մեռցնող միջավայրին այս պայմաններուն։ Իր մէջ՝ առեւտրաբոյր այդ մթնոլորտը նորանոր ձգտումներ ստեղծեց, դրամ չաքին ու ամենայն ինչ։ Ինչպէս ամենայն ինչ կի մը մէջ կը պարուրեր իր ամբողջ կեանքը զոր ապրած էր։ Անոր ցամաքութիւնը, պարզութիւնը, խեղճութիւնը, անանձնութիւնը հիմա էր որ կը սոսկացնէին զինքը։ Եւ ինք որ տարիներով այդ հմայքառ էակին քովը ապրեր էր, առանց զգալու բոլոր արգաւանդ, հղօր, երկնային բաները